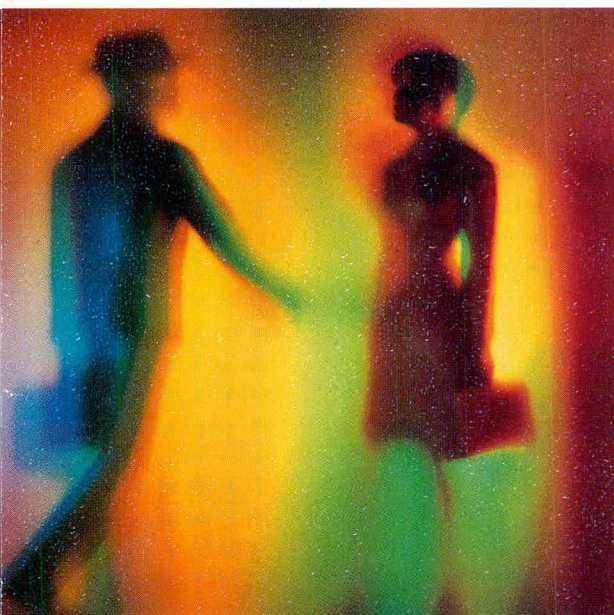

Perheiden muodostuminen ja hajoaminen

Avo- ja avioparien yhteen ja erilleen muutto

Timo Nikander

Perheiden muodostuminen ja hajoaminen

Avo- ja avioparien yhteen ja erilleen muutto

Tiedustelut:

*Timo Nikander
(09) 17 341*

*SVT Suomen virallinen tilasto
Finlands officiella statistik
Official Statistics of Finland*

Kansikuva: Antero Aaltonen

*ISSN 0784-8447
= Väestö
ISBN 951-727-283-9*

© 1996 Tilastokeskus

Tietoja lainattaessa lähteenä on mainittava Tilastokeskus.

Oy Edita Ab, Helsinki 1996

Alkusanat

Tilastojen tehtävänä on kuvata yhteiskuntaa ja sen muutoksia mahdollisimman hyvin. Tässä julkaisussa täytetään yhtä väestöilmioiden kuvauksessa olevaa aukkoa. Niin sanottujen avoliittojen yleistymisen myötä perheen muodostuksen kuvaaminen vain avioituvuuden avulla on jättänyt osan ilmiöstä peittoon. Vastaavasti yksistään avioeronneisuuden seuraaminen ei

enää riitä kuvaamaan parin yhdessäelämisen päättymistä. Tässä selvityksessä hyödynnetään Tilastokeskuksen perheaineistoja muodostuneiden ja toisaalta erilleen muuttaneiden avoparien määrän selville saamiseksi vuosina 1994 ja 1995. Julkaisussa kuvataan myös avo- ja avioparien yhteen ja erilleen muuttoa. Selvityksen on tehnyt Timo Nikander.

Helsingissä joulukuussa 1996

Riitta Harala
Tilastojohtaja

Sisällys

1	Tutkimuksen tausta ja tarkoitus	5
2	Perheiden muodostuminen 1994	10
3	Perheiden hajoaminen 1994	17
3.1	Lapsiperheiden hajoaminen	23
3.2	Vanhempien erilleen muuton kokeneet alle 18-vuotiaat lapset	26
4	Perheiden muodostuminen ja hajoaminen 1995 verrattuna 1994:ään pääpiirteittäin	30
4.1	Perheiden muodostuminen	30
4.2	Perheiden hajoaminen	31
5	Yhteenveto	38
	Liitel.	
	Yleistä aineistojen muodostamisesta	40
	Liitetaulukot	43

1 Tutkimuksen tausta ja tarkoitus

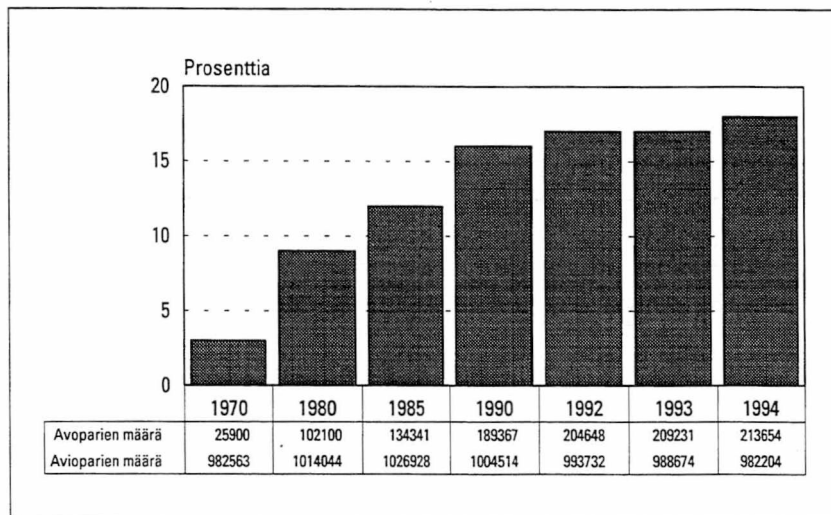
Tämän selvityksen taustalla on nykymuotoisten avioliittojen yleistyminen Suomessa, minkä alkua useimmiten ajoitetaan 1970-luvulle¹ (kuva 1.1). On Suomessa tätä aikaisemminkin eletty yhdessä vihillä käymättä, mutta tapauksiin on liittynyt poikkeuksellisuutta. Esimerkiksi talonpoikaisyhteiskunnassa vanhempien hyväksyntää pidettiin tärkeämpänä kuin vihkimistä, joka kuitenkin seurasi myöhemmin, mutta pariskunta asui tuolloin jo yhdessä. Toinen esimerkki on 1930-luvulta, jolloin vihkimättömänä parina saattoi asua niitä, jotka eivät virallisesti olleet eronneet tai jotka eivät voineet avioitua, koska rippikoulu oli käymättä².

Ennen avioliittojen yleistymistä muodostuneiden uusien perheiden määrästä sai riittävän kuvan vuosittain solmittujen avioliittojen perusteella. Vastaavasti vuo-

sittainen avioerojen määrä sekä avioliiton päättyminen toisen puolison kuolemaan kuvasivat yhdessä perheiden määrän vähenemistä. Avioliittojen yleistyminen on kuitenkin vähitellen suurentanut tilastojen vajavaisuutta tältä osin.

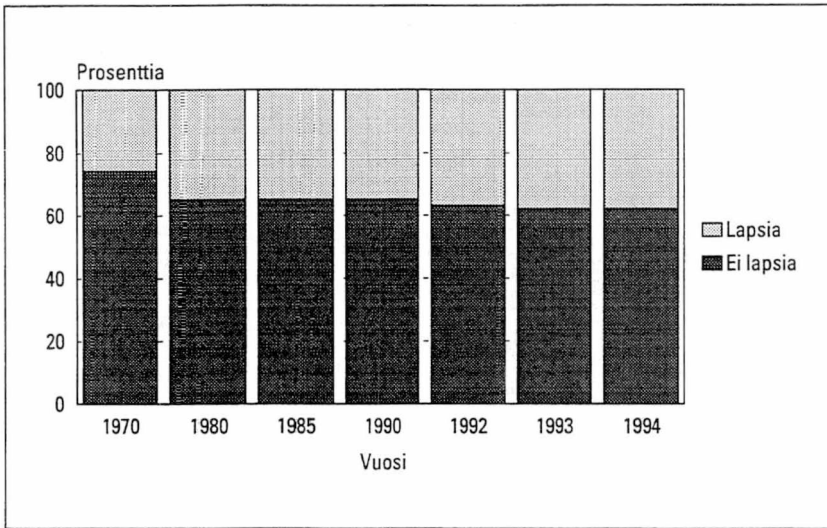
Vuoden 1994 lopussa Suomessa oli noin 1,38 miljoonaa perhettä. Näistä perheistä noin 1,20 miljoonaa oli avio- tai avoparin muodostamia. Avoparien osuus näistä pari-perheistä oli vajaa viidesosa. Avopareista runsas 60 prosenttia oli lapsettomia³ vuoden 1994 lopussa (kuva 1.2).

Avoliittojen yleistyttyä kiinnostus niitä kohtaan lisääntyi. On kuvattu avioliitossa asuvia erilaisten taustatekijöiden mukaan. On tutkittu avioliittojen vaikutusta avioituvuuteen, avioeronneisuuteen ja lasten hankintaan. Tutkimuksissa käytetyt aineistot ovat perustuneet otoksiin osasta

Kuva 1.1
Avoparien prosenttiosuus kaikista pari-perheistä sekä avo- ja avioparien määrä eräinä vuosina aikaväliltä 1970–1994⁴

- 1) Esimerkiksi Finnäs F., (1993): Formation of unions and families in Finnish cohorts born 1938-67, sivu 19. Tutkimuksia 197. Tilastokeskus.
- 2) Toisen käden lähteenä käytetty Lindgren, J. – Ritamies, M. (1994): Parisuhteet ja perhe, sivu 112. Teoksessa Koskinen, S. – Martelin T. ym. (toim.) Suomen Väestö. Gaudeamus 1994.
- 3) Lapseton tarkoittaa, että parin kanssa ei asunut lapsia.
- 4) *Lähde:* Perheet 1994. SVT, sarja Väestö 1995:14. Tilastokeskus

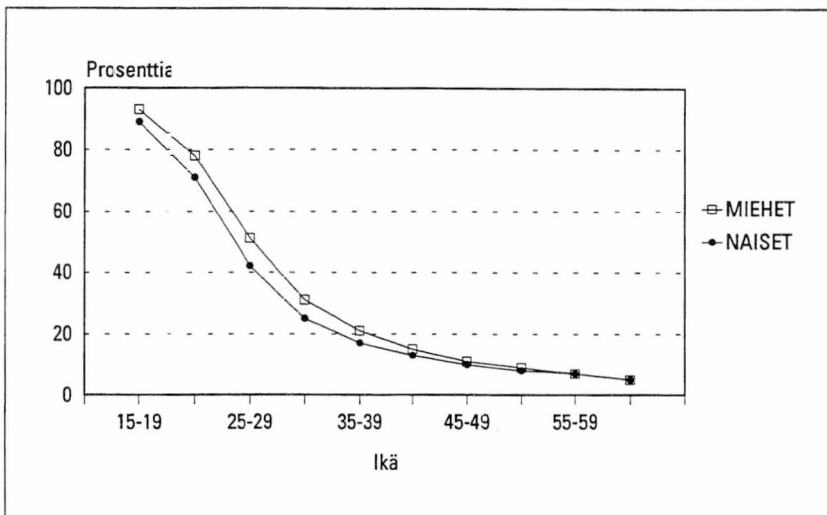
Kuva 1.2
Avopariperheiden
tyyppi erinä vuosina
aikavälillä 1970–1994

väestöä. Edellä mainittuihin aiheisiin soveltuvia aineistoja on Tilastokeskus tuottanut viimeksi 1989 ja 1992. Näistä aineistoista tuotettujen raporttien mukaan muun muassa avioliitto on nykyisin yhä useamman ensimmäinen liitto. Väestömuutosten vuositilastossa avioliiton solmimisen lykkääminen vanhemmalle iälle näkyy avioituneisuuden alenemisena.

Avoliitot päättyvät paljon herkemmin kuin avioliitot. Jos yhteiselo ei suju, niin avioliiton voi lopettaa yksinkertaisesti erilleen muuttoon. Avoliitot kuitenkin lykkäävät avioitumista. Ensimmäisen avioliit-

ton solmimisikä onkin jo pitkään noussut. Tosin tähän on saattanut vaikuttaa muutkin avioliiton kanssa kilpailevat elämänalueet kuten esimerkiksi naisten lisääntyminen ja pidentynyt kouluttautuminen ja työuran luominen.

Avoliitto on pääasiassa nuorten liitto, mihin viittaa avoparien ikärakenne (kuva 1.3). Jossain elämänsä vaiheessa suurin osa naisista ja miehistä, noin yhdeksän kymmenestä, kuitenkin solmii avioliiton. Tois-taiseksi näyttäisi siltä, että avioliitossa eläminen on yksi osa prosessia, joka ennen pitkää johtaa avioitumiseen. On kuitenkin

Kuva 1.3
Avoparina asuneiden
osuus kaikista yhdessä
asuneista pareista
ikäryhmittäin suku-
puolen mukaan 1994

esitetty, että avioliitto näyttäisi Suomessa vähitellen muuntuvan vaihtoehdoksi avioliitolle kuten Tanskassa ja Ruotsissa⁵.

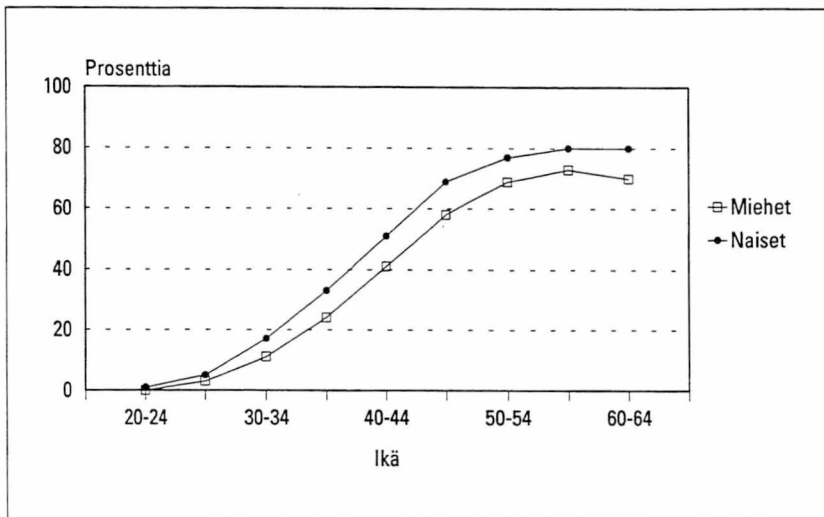
Vaikka avioliitossa olevista valtaosa on nuoria naimattomia, niin avioliitto näyttäisi jo olevan merkittävä vaihtoehto yli 40-vuotiaille eronneille ja leskille (kuva 1.4). Avioliitossa olevia eronneita ja leskiä ei ole kuitenkaan kovin paljon, koska avioliitossa olevien määrä pienenee iän myötä voimakkaasti.

Avioeronneisuudessa on tapahtunut viime vuosina voimakasta lisääntymistä. Avioeronneisuus oli vuoden 1988 lainmuutokseen saakka suurin piirtein samalla tasolla, jolle se oli noussut 1970-luvun alkuvuosina. Hypähdys uudelle eronneisuuden tasolle tapahtui heti uuden lain jälkeen (kuva 1.5). Viime vuosikymmenten avioeronneisuudelle on ollut tyypillistä, että mitä lähempänä nykyhetkeä avioliitto on solmittu, sitä lyhyempään avioliitto on kestänyt. On arvioitu, että noin kolmasosa vuonna 1975 solmituista avioliitoista päättyisi eroon. Vuoden 1994 eronneisuuden vallitessa tulevaisuudessa liki puolet solmi-

tuista avioliitoista päättyisi eroon⁶. Tähän tulokseen vaikuttaa voimakkaasti viime vuosien nopeasti eroon päätyneiden avioliittojen kasvu (kuva 1.6).

Avioituvuudesta ja avioeronneisuuden vuosivaihtelusta saa tilastojen avulla hyvän kuvan. Lisäksi haastattelututkimuksilla on voitu täydentää tilastoista puuttuvia seikoja. Perhetilastosta saamme vuoden lopussa avopareina asuneiden määrän. Avioliittojen vuosivaihteluista ei ole kuitenkaan tietoa kuin satunnaisesti tehdyistä otostutkimuksista, joissa useimmiten on tutkittavana vain osa väestöstä. Tällöin kuva ilmiön vuosivaihtelusta jää pakosta osin puutteelliseksi.

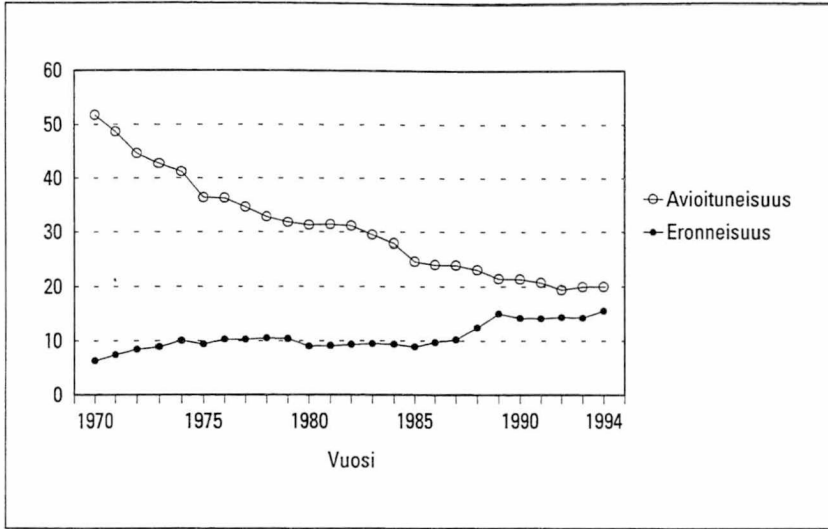
Edellä kävi jo selväksi, että nuorten avioituminen on vähentynyt, mutta avioliitossa elo yleistynyt. Tilastosta emme kuitenkaan saa vastausta siihen, kuinka moni nuori avioliiton vuosittain aloittaa. Tiedämme myös avioeronneisuuden viime vuosina nousseen. Lisäksi meillä on otokseen perustuvista haastattelututkimuksista käsitys, että avioliitot ovat avioliittoja herkempiä päättymään erilleen muuttoon,

Kuva 1.4
Eronneiden ja leskien osuus avioliitossa olevista sukupuolen ja iän mukaan 1994

5) Lindgren, J. - Ritamies, M. (1994): Parisuhteet ja perhe, sivu 115. Teoksessa Koskinen, S. - Martelin, T. ym. (toim.) Suomen Väestö. Gaudeamus 1994.

6) Väestönmuutokset 1994., sivu 16. SVT sarja Väestö 1996:1. Tilastokeskus

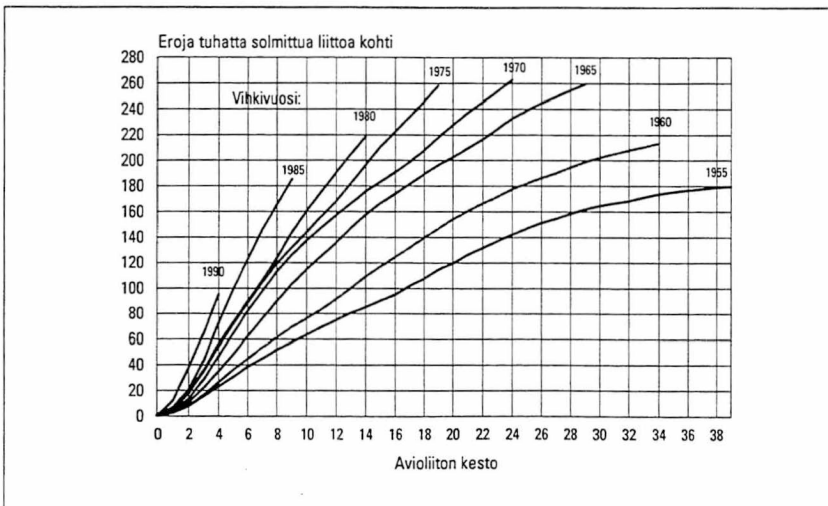
Kuva 1.5
Ikävakioitu avioitu-
vuus ja avioeronnei-
suus 1970–1994

mutta vuosittaisista avoparien erilleen muuttojen määrästä ei olekaan tietoa. Tilastot kuvaavat näiltä osin puutteellisesti sitä liikettä, mikä parinmuodostuksessa vuosittain tapahtuu. Tässä julkaisussa yritetään paikata tätä tilastoaukkoa.

Tehtävänä on selvittää yhden vuoden aikana yhteen muuttaneiden ja yhden vuoden aikana erilleen muuttaneiden avoparien määrä. Selvitys aloitettiin saatavilla olleesta tuoreimmasta aineistosta, joka koski vuotta 1994. Jo työtä aloitettaessa tiedettiin, että vuoden 1995 aikaiset tapahtumat oli mah-

dollista liittää mukaan vertailuaineistoksi. Tätä kirjoitettaessa ne ovat myös uusimpia. Selvityksessä ovat avoparien lisäksi mukana myös avioparit, jolloin voidaan puhua laajemmin perheiden muodostumisesta ja perheiden hajoamisesta. Pääpaino on kuitenkin avopareissa.

Edellä mainitun ensimmäisen tehtävän lisäksi avo- ja avioparien muodostumista yhteen muuton kautta ja hajoamista erilleen muuttoon kuvataan perhetyypeittäin. Lisäksi taustamuuttujina on käytetty sukupuolta, ikää ja siviilisäätystä.

Kuva 1.6
Avioerojen kertymä
eri vuosina solmituis-
sa avioliitoissa avioliit-
on keston mukaan
vuoden 1994 loppuun
mennessä

Julkaisun rakenne

Julkaisun ensimmäisessä osassa tarkastellaan perheen muodostumista. Toisessa, selvästi laajemmassa osassa selvitetään perheen hajoamista erilleen muuttoon. Se on laajempi, koska siinä on käsitelty kaikkien

perheiden lisäksi erikseen lapsiperheitä ja lasten kokemia vanhempien erilleen muuttoja. Oman lukunsa muodostaa vuosien 1994 ja 1995 pääpiirteittäinen vertailu. Tämän jälkeen on yhteenveto. Liitteenä olevassa luvussa on esitetty aineistojen muodostamisperiaatteet ja pulmalliset kohdat.

2 Perheiden muodostuminen 1994

Perheen muodostamisella tarkoitetaan tässä sitä, että mies ja nainen muuttavat yhteen asumaan. Yhteen muutto sisältää sen, että kumpikin on kirjoilla samassa asunnossa. Yhteen muuttaneet voivat muodostaa avoparin tai avioparin. Kun avopuolisot virallistavat suhteensa menemällä naimisiin, sitä ei tässä lueta enää perheen muodostumiseksi, koska perhe muodostui jo aiemmin parin muuttaessa yhteen. Seuraavassa selvitetään ensiksi avo- ja avioparien yhteen muutttoa 1994. Tämän jälkeen omassa alaluvussaan käsitellään avopareja, jotka ovat menneet vuoden aikana naimisiin. Taulukko 2.1 antaa lukijalle kuitenkin käsityksen molemmista ilmiöistä.

Vuodessa 61 000 yhteen muuttanutta paria, joista avopareja 49 000

Pariperheitä muodostui runsaat 61 000 vuonna 1994. Määrä on esimerkiksi reilusti yli kaksinkertainen väestönmuutostilaston solmittujen avioliittojen määrään, mikä oli hieman alle 25 000.

Muodostuneiden 61 000 parin lisäksi vuoden aikana runsaat 15 000 avoparia muodollisesti virallisti suhteensa avioitumalla. Viimeksi mainitut olivat siis pareja, jotka asuivat vuoden 1993 lopussa avoparina, mutta avioituivat vuoden 1994 aikana. Näitä mahdollisia muutoksia avoparista aviopariksi ei tässä katsottu uuden perheen muodostamiseksi kuten aiemmin jo kerrottiin.

Avoparina aloittaneista valtaosa oli lapsettomia. Tätä saattoi odottaakin. Perhetilaston mukaan vuoden 1994 lopussa ilman lasta avoparina asuneita oli 62 prosenttia kaikista avopareista. Samana vuonna muodostuneista avopareista asui ilman lapsia vielä suurempi osa eli 78 prosenttia. Jos avioparina aloittaneisiin lasketaan mukaan avoparista aviopariksi vuoden 1994 aikana muuttuneet parit, niin lapsettomia aviopareja muodostui 63 prosenttia kaikista aviopareista. Yli kolmasosalla aviopareista oli siis lapsia, mutta vain runsaalla viidenneksellä muodostuneista avopareista oli lapsia.

Taulukko 2.1
Muodostuneet pariperheet sekä vihityt avoparit vuonna 1994

	Muodostuneita pariperheitä 1994	
	määrä	tuhatta perheittöntä kohden ⁷⁾
Yhteensä	61 487	22,9
Aviopari	12 809	4,8
ei lapsia	7 159	2,7
lapsia	5 650	2,1
Avopari	48 678	18,1
ei lapsia	38 035	14,2
lapsia	10 643	3,9

	Vihittyjä avopareja 1994	
	määrä	tuhatta avoparia kohden ⁸⁾
Yhteensä	15 250	72,9
ei lapsia	10 698	51,1
lapsia	4 484	21,8

Muodostetussa aineistossa yhteen muuttaneita aviopareja on yli 28 000, mikä on 3 000 enemmän kuin väestönmuu-

7) Vuonna 1994 muodostuneiden perheiden määrä suhteutettu perhetilaston perheettömien, yksinhuoltajien, 15-vuotta täyttäneiden lasten ja ns. laitospöytäön määrään 1993. Laitospöytäön kuuluu laitoksissa olevien lisäksi muun muassa satunnaisesti paikkakunnalta poissaolevat ja tilapäisesti ulkomaille muuttaneet. Laitospöytäön käytöstä aiheutuvia pulmia on lyhyesti selvitetty aineiston muodostamista käsittelevässä luvussa.

8) Vuonna 1994 vihittyjen avoparien määrä suhteutettu avoparien määrään 1993.

tostillaston solmittujen avioliittojen määrä. Ero johtuu siitä, että perhetilastoon avio- pari tulee vasta muuttaessaan yhteen asu- maan. Tämä merkitsee, että avioparien joukossa on sekä uusia avioliiton solmijoita että jo aiemmin vihittyjä pareja, jotka syystä tai toisesta eivät asuneet yhdessä vuoden 1993 perhetilaston mukaan. Täl- löin viimeksi mainitut tulevat tutkittavaan aineistoon uutena parina muuttaessaan yhteen asumaan vuoden 1994 aikana.

Naimattomat useimmin avopariksi

Avoparina aloittaneiden siviilisäätö on useimmiten sama. Vuoden 1994 aikana muodostuneista kaikista niistä avopareista, joiden siviilisäätö oli rekisterissä⁹ vuotta aiemmin, kumpikin oli ennestään naimat- tomia 69 prosentissa kaikista pareista. Avo-

Taulukko 2.2

Avoliiton aloittaneiden miesten ja naisten sivi- lisäätö kumppanin siviilisäädyn mukaan 1994

Mies	Nainen		Naima- ton	Yhteensä
	Naimi- sissa	Ollut naimi- sissa		
Naimisissa	22	35	44	100
Ollut naimisissa	10	52	38	100
Naimaton	4	9	88	100
Yhteensä	6	17	77	100
Naimisissa	24	13	4	6
Ollut naimisissa	27	47	8	15
Naimaton	49	40	89	78
Yhteensä	100	100	100	100

9) Kaikkiaan 458 miestä ja 390 naista, jotka muodostivat avoparin 1994, ei kuulunut maassa asuneeseen väestöön.

10) Naimisissa olleilla tarkoitetaan eronneita ja leskiä. Jos taulukon tai kuvan tekstissä ei ole erikseen ryhmitelty naimisissa olevia, niin naimisissa olevat on sisällytetty naimisissa olleisiin.

pareja, joista molemmat olivat ennestään naimisissa olleita¹⁰, oli 8 prosenttia muo- dostuneista avopareista. Jos aiemmin naimi- sissa olleiksi lasketaan vielä ne vuonna 1994 avoliiton aloittaneet, jotka olivat vuonna 1993 naimisissa, niin muodostuneista avo- pareista 9 prosentissa pareista kummallakin oli ennestään avioliitto takanaan.

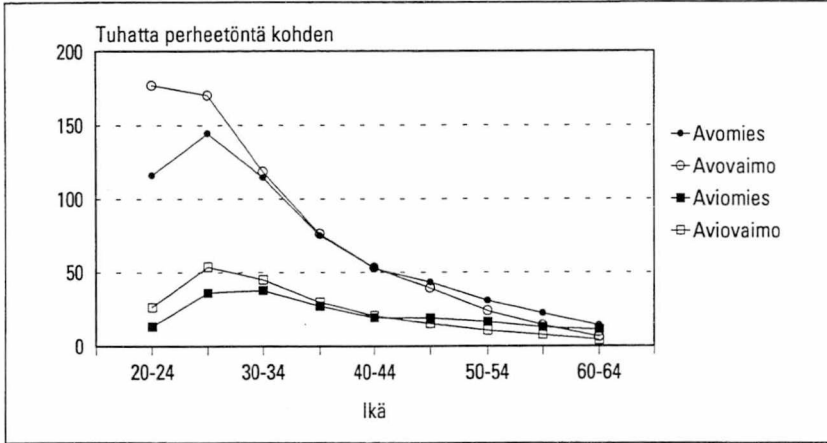
Kun katsotaan pariperheen muodosta- neita toisen puolison taustan mukaan, niin nähdään, että naimattomat miehet ja nai- set muuttivat melkein aina naimattoman kanssa yhteen (taulukko 2.2). Aiemmin naimisissa olleilla oli naimattomiin ver- rattuna selvästi enemmän hajontaa puo- lison siviilisäädystä. Vähän yli puolet eron- neista ja leskimiehistä aloitti avoliiton eronneen tai leskinaisen kanssa, naisista vähän alle puolet.

Naiset miehiä nuorempina avoliittoon

Kuvasta 2.1 nähdään, miten paljon vilk- kaampaa avoparien muodostaminen oli vuonna 1994 verrattuna aviopareihin. On muistettava, että vertailussa ovat ne avio- parit, jotka eivät vuoden alussa asuneet avoliitossa. Jos uusiksi perheiksi laskettaisi- siin mukaan myös vuoden kuluessa avioi- tuneet avoparit, niin avioparien yhteen muutto olisi vilkkaampaa, mutta kuiten- kin selvästi vähäisempää kuin avoparien yhteen muutto.

Naiset ovat yleensä miehiä hieman nuorempia avo- tai avioliittoon menne- sään. Naisilla avoparin muodostuminen on vilkkaampaa kuin miehillä 44-vuotiaaksi asti, sen jälkeen osat vaihtuvat. Edellinen sukupuolten välinen ero pätee myös avioi- tumisen suhteen.

Kuva 2.1
Vuonna 1994 muodostuneet uudet avo- ja avioparit miesten ja naisten iän mukaan tuhatta vuoden 1993 lopun perheetöntä kohden¹¹⁾

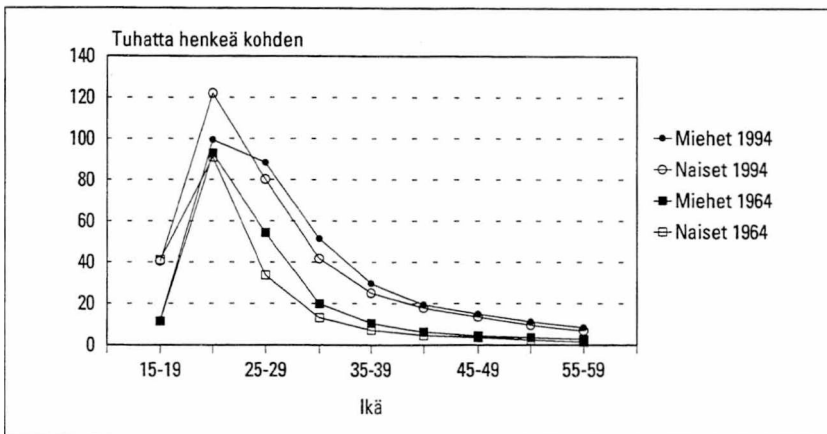
Perheen muodostus vilkasta

Avoliitot alkoivat yleistyä 1970-luvun alusta, joten ainakin ennen tuota vuosikymmentä avioliiton solmineiden määrä kuvasi hyvin vuosittaista perheen muodostusta. Vaikka ajan myötä avioituminen on vuositasolla vähentynyt, niin se ei merkitse sitä, että perheen muodostuminen olisi vähentynyt. Kuvan 2.2 mukaan näyttää pikemmin siltä, että parinmuodostus olisi aiempaa vilkkaampaa. Koska yhdessä eläminen nykyisin aloitetaan useammin avoliitolla kuin avioitumalla suoraan, niin perheen muodostuksesta saadaan puutteellinen kuva vain avioituneiden määrää seuraamalla.

Samanikäiset muodostavat pareja

Kun yhteen muuttaneiden miesten ja naisten iä verrataan keskenään viisivuotiskäryhmittäin, niin lähes poikkeuksetta melko samanikäiset ovat muodostaneet uusia perheitä perhetyypistä riippumatta (taulukko 2.3). Mikäli puolisoiden välillä on ikäeroa, niin yleensä mies näyttää olevan vaimoan vanhempi kummassakin perhetyypissä.

Naimattomat nuoret muodostavat luonnollisesti uusia perheitä useammin kuin aiemmin naimisissa olleet, vuonna 1994 naiset 30-vuotiaisiin ja miehet 34-vuotiaisiin saakka (kuva 2.3). Totutusta kuvasta poikkeavaa vuonna 1994 on ollut,

Kuva 2.2
Miesten ja naisten ikäryhmittäinen avioituneisuus 1964 (avioparit) ja pariperheen muodostus ikäryhmittäin 1994

¹¹⁾ Perheetömiksi on luettu perhetilaston perheettömien lisäksi yksinhuoltajat, lapset ja laitosväestö.

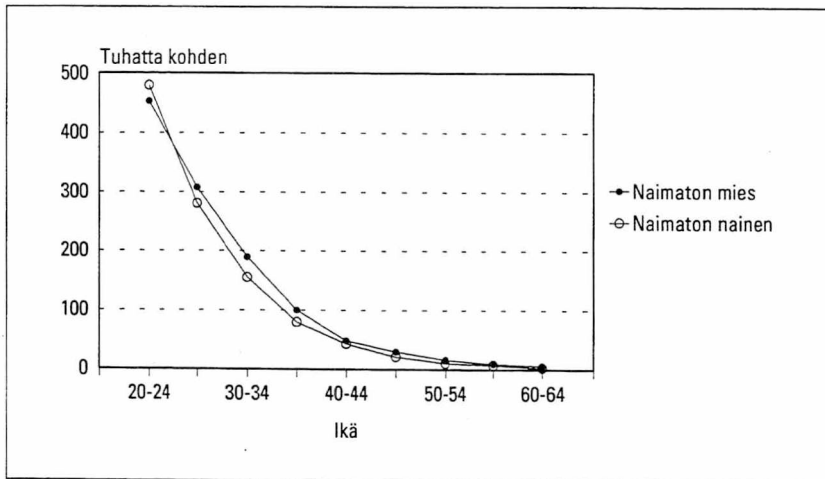
Taulukko 2.3.

Perheen muodostaneiden määrä tuhansina 1994 perhetyypeittäin miesten ja naisten iän mukaan

Avioparit		Nainen					
Mies		15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-
15-19		0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
20-24		0,3	0,9	0,2	0,1	0,0	0,0
25-29		0,1	1,0	1,7	0,4	0,1	0,0
30-34		0,0	0,2	1,0	0,9	0,2	0,1
35-39		0,0	0,1	0,3	0,5	0,5	0,2
40-		0,0	0,1	0,2	0,3	0,5	2,7

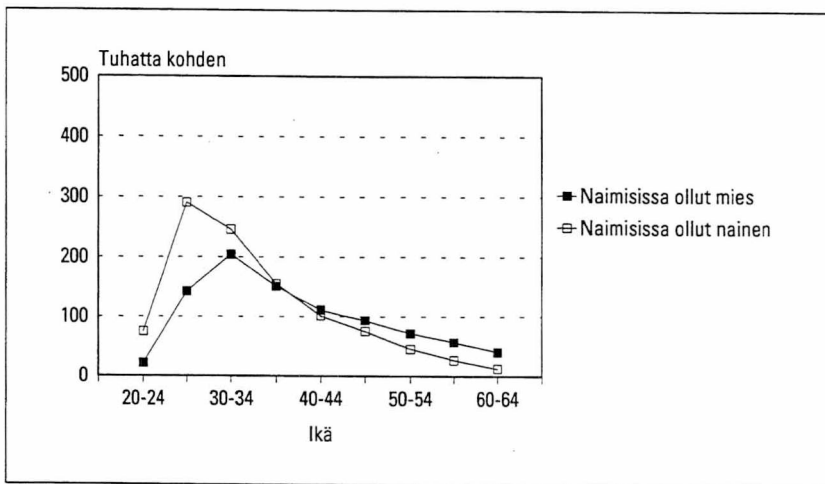

Avoparit		Nainen					
Mies		15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-
15-19		1,2	0,5	0,1	0,1	0,0	0,0
20-24		3,6	8,3	1,5	0,3	0,1	0,0
25-29		0,9	5,3	5,1	1,3	0,4	0,1
30-34		0,2	1,3	2,9	2,0	0,8	0,4
35-39		0,0	0,4	0,9	1,2	1,0	0,9
40-		0,0	0,0	0,3	0,8	1,2	5,6

Kuva 2.3
A ja B Uusien perheiden muodostuminen 1994 miesten ja naisten iän ja aiemman siviilisäädyn¹² mukaan

A

B

12) Naimisissa olleiksi on laskettu mukaan vuoden 1993 perhetilaston mukaan myös naimisissa olevat, jotka asuivat uuden kumppanin kanssa avo- tai avioparina vuoden 1994 lopussa.

että aiemmin naimisissa olleet 20-39-vuotiaat naiset perustivat uusia perheitä vastaavan ikäisiä miehiä useammin. Kun perinteisesti on tutkittu pelkästään uudelleen avioitumista, niin yleensä aiemmin naimisissa olleet miehet ovat menneet uudelleen naimisiin useammin kuin aiemmin naimisissa olleet naiset iästä riippumatta. Tämä tulos näyttäisi siis muuttuvan hieman toisenlaiseksi, kun uudelleen avioitumisen sijaan tutkitaan uusien perheiden muodostumista. Tällöinhän perhe muodostuu avioparien lisäksi myös avoparista. Kuvamme aiemmin naimisissa olleiden uusien perheiden perustamisesta jää puutteelliseksi, mikäli tässä tarkoituksessa seuraamme vain uudelleen avioitumista.

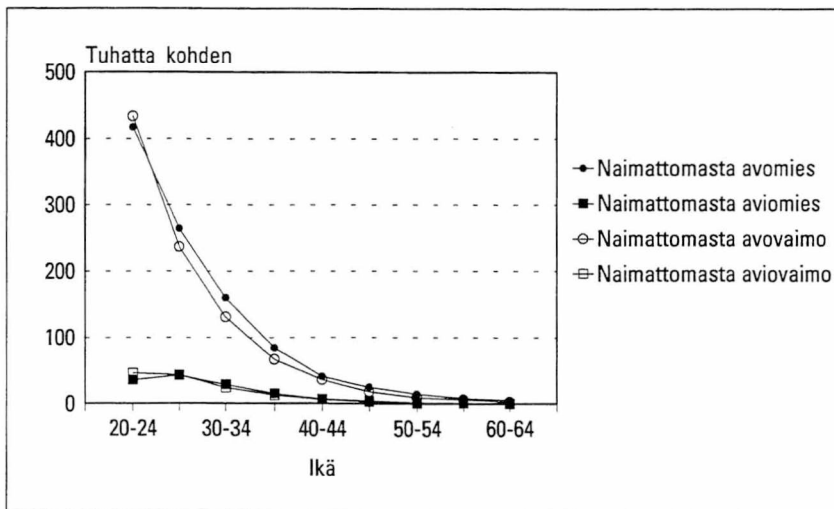
Edellisistä kuvista ei selviä kumpaa perhetyyppiä naimattomat ja naimisissa olleet ovat suosineet. Kun tiedetään, että nuorten avioituvuus on viime vuosina alentunut, niin ei ole yllättävää, että uuden perheen muodostaneista nuorista naimattomista miehistä ja naisista tuli ensijaisesti avomiehiä ja avovaimoja. Vaikka perheen muodostaminen vähenee iän myötä, silti

jäljelle jääneet naimattomat miehet ja naiset aloittavat perhe-elämän avoliitossa (kuva 2.4).

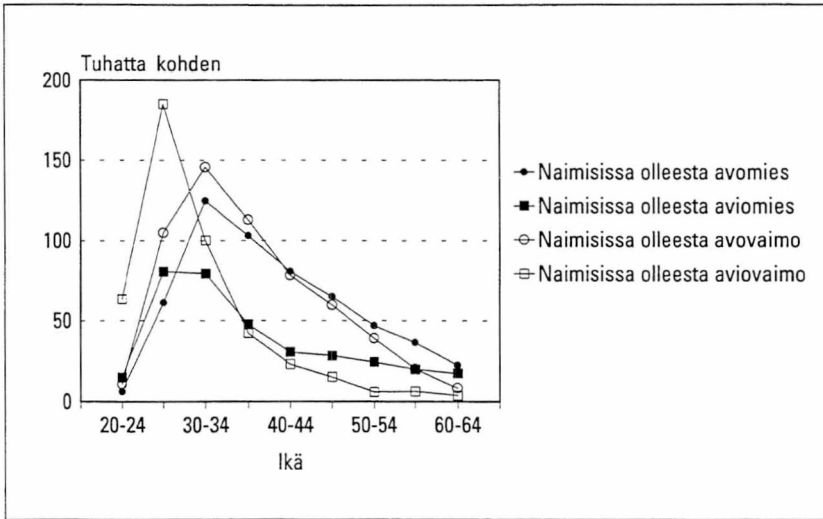
Aiemmin naimisissa olleet nuoret useammin avoliittoon, vanhemmat avoliittoon

Naimisissa olleiden miesten ja naisten uusi perhetyyppi poikkesi ainakin vuonna 1994 melko selvästi naimattomien perhetyyppistä. Lisäksi miesten ja naisten välillä näyttää tässä suhteessa olevan joitakin ikäryhmittäisiä eroja. Yhteistä miehille ja naisille kuitenkin näyttäisi olleen, että 20-29-vuotiaista eronneista ja leskistä tuli selvästi useammin aviomiehiä ja -vaimoja kuin avomiehiä ja -vaimoja. (kuva 2.5).

30-34-vuotiaiden ikäryhmästä lähtien avoperhe uutena perheenä oli aiemmin naimisissa olleiden selvä valinta 1994. Naimisissa olleilla naisilla tämä näkyy selkeämmin kuin naimisissa olleilla miehillä.

Kuva 2.4
Uuden perheen 1994 muodostaneet naimattomat miehet ja naiset ikäryhmittäin

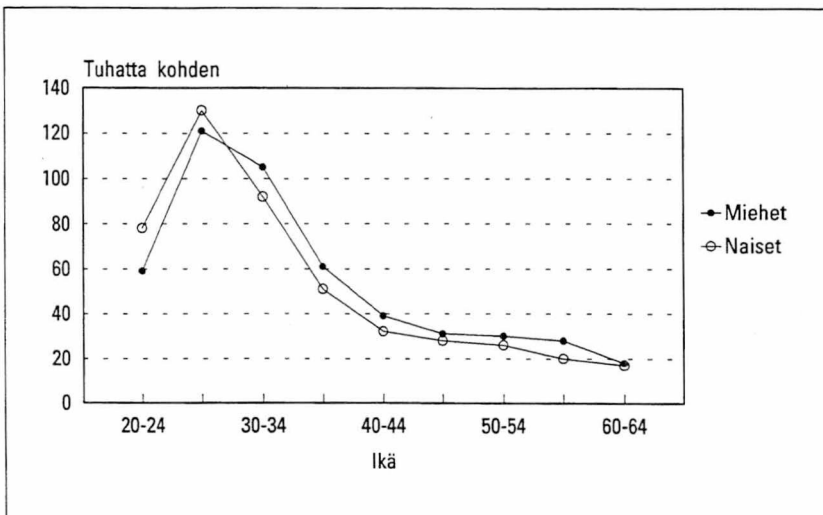
Kuva 2.5
Uuden perheen 1994 muodostaneet naimisissa olleet miehet ja naiset ikäryhmittäin

15 000 avoparia aviopariksi

Edellä kävi ilmi, että runsas 15 000 avoparia meni vihille vuoden 1994 aikana. Näistä pareista 21 prosentilla oli ennestään yhteisiä lapsia. Avopareja, joilla ei ollut lapsia vuoden 1993 lopussa, mutta oli lapsi vuoden 1994 lopussa, oli 14 prosenttia vihityistä avopareista. Lapsettomia avopareja, jotka olivat lapsettomia myös naimisiin mentyään, oli 56 prosenttia kaikista vihityistä pareista.

Avokumppanusten avioituneisuus suurenee 25–29-vuotiaisiin asti, minkä jälkeen se alkaa pienetä. Alle 30-vuotiaat nuoret naiset menevät nuoria miehiä useammin vihille, mutta osat vaihtuvat tuon iän jälkeen (kuva 2.6).

Kuvista 2.7. ja 2.8 näkyy, että vuonna 1994 aiemmin naimisissa olleita avovaimoja lukuun ottamatta muissa siviilisäätyryhmissä avioituneisuus lisääntyi selvästi 25–29-vuotiaisiin asti, minkä jälkeen se alkoi vähetä. Naimisissa olleilla avo-

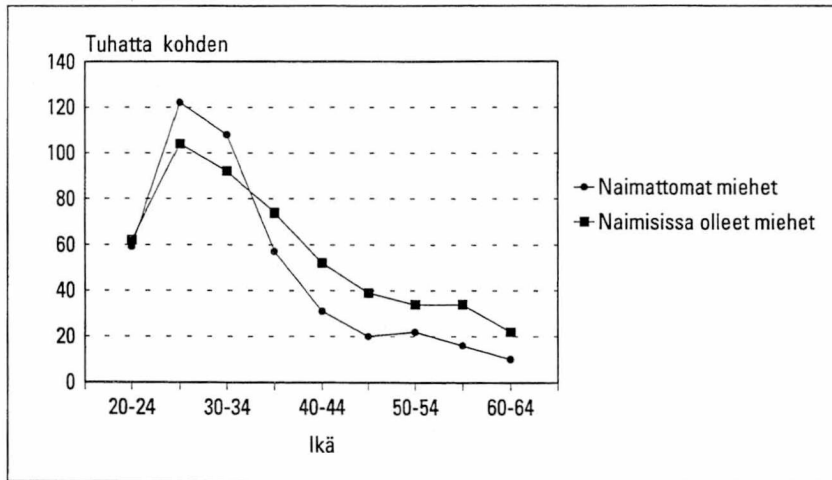
Kuva 2.6
Avoparina 1993 asuneiden miesten ja naisten ikäryhmittäinen avioituneisuus 1994

vaimoilla avioituneisuudessa ei ollut selvää huippua 25–29-vuotiaiden ikäryhmässä – ainakaan vuonna 1994 – kuten muissa siviilisäätiryhmissä, vaikka avoituvuus hieman suurenkkin 20–24-vuotiaista.

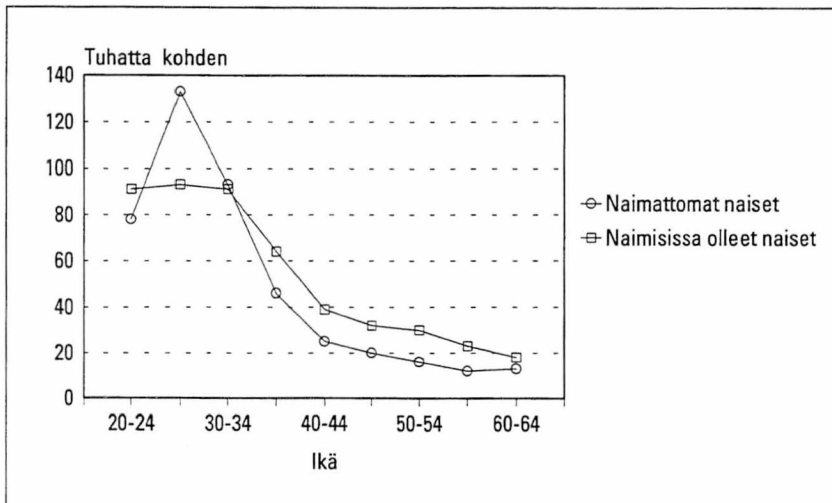
Aiemmin naimisissa olleet avomiehet avoituivat useammin vanhempina kuin avovaimot. Yhteistä naimisissa olleiden miesten ja naisten avoituvuudelle oli, että kummallakin sukupuolella naimisissa olleiden avoituvuus ylitti naimattomien avoituvuuden 35–39-vuotiaista lähtien.

On ehkä hieman yllättävää, että 20–24-vuotiaiden naimisissa olleiden avomiesten

ja avovaimojen avioituneisuus on ollut ainakin vuonna 1994 suurempaa kuin naimattomien, tosin naimisissa olleiden avomiesten vain vähän naimattomia suurempi. Lisäksi naimisissa olleiden 20–24-vuotiaiden avovaimojen avioituneisuus oli selvästi suurempi kuin samanikäisten naimisissa olleiden miesten ja myös selvästi suurempi kuin naimattomien miesten. Yksi selitys edellä kuvattuun saattaa olla pienet tapausmäärät. On harvinaista avoitua toisen kerran ennen 25 vuoden ikää.

Kuva 2.7.
Naimattomien ja naimisissa olleiden avomiesten ikäryhmittäinen avioituneisuus 1994

Kuva 2.8.
Naimattomien ja naimisissa olleiden avovaimojen ikäryhmittäinen avioituneisuus 1994

3 Perheiden hajoaminen 1994

Tässä selvityksessä pariperhe voi hajota erilleen muuttoon tai toisen kumppanin kuolemaan. Koska kyse on erilleen muutoista eikä juridisista eroista, niin tämän käsitteen käytöstä seuraa avioliittojen osalta, että aineistossa on avioeroja enemmän kuin väestömuutostilastossa. Väestömuutostilastossa on vain lain voiman saaneet avioerot. Kaiken kaikkiaan tämän selvityksen määritelmän mukaisia avioparien erilleen muuttoja on lähes 1 600 enemmän kuin vuoden 1994 avioerotilastossa. Näistä tapauksista ilmeisesti osa on sellaisia, että pari asuu erillään, mutta juridinen päätös erosta vielä puuttuu. Osa tapauksista saattaa olla sellaisia, että erilleen muuttanut palaa kumppaninsa luo asuttuaan esimerkiksi työnsä takia toisella paikkakunnalla. Viimeksi mainittu mahdollisuus saattaa koskea avoparejakin. En ole kuitenkaan lähtenyt selvittämään näiden kahden vaihtoehdon suuruussuhteita, koska selvityksen päämielenkiinto on avioliittojen päättymisissä. On siis pidettävä mielessä, että tehty rekisteriselvitys kuvaa erilleen muuttoja juridisten erojen sijaan. Koska kaikki erilleen muutot eivät välttämättä pääty lopulliseen eroon, niin todel-

linen erojen määrä on jonkin verran pienempi.

Erilleen muutti 40 000 paria, joista avopareja 25 000

Vuoden 1994 aikana hajosi lähes 57 000 pariperhettä. Se on 3,4 prosenttia kaikista pariperheistä. Koska olemme kiinnostuneita vain erilleen muutoista, niin kuoleman johdosta hajoaneet 16 300 liittoa jätetään tarkastelun ulkopuolelle. Erilleen muuttoon päättyi siis 40 000 avio- tai avoliittoa vuonna 1994 (taulukko 3.1). Luku on lähes kolme kertaa niin suuri kuin väestömuutostilaston avioeroluku, mikä oli 13 751 vuonna 1994.

Taulukon 3.1 ehkä kiintoisimmat luvut kuvaavat avoliittojen päättymistä erilleen muuttoon, koska avoerojen määrästä ei ole olemassa julkistettua tilastotietoa. Ja erityisen kiinnostavaa on verrata avo- ja avioparien erilleen muuttojen määriä.

Vuoden 1994 avoparien erilleen muuttojen määrä oli 62 prosenttia kaikista erilleen muutoista. 1980-luvun lopussa Tilas-

Taulukko 3.1.

Pariperheiden hajoaminen syyn mukaan 1994 tuhatta vuoden 1993 pariperhettä kohden

	Perheitä 31.12.1993	Hajonneet pariperheet vuonna 1994 syyn mukaan			
		Erilleen muutto	tuhatta perhettä kohden	Miehen kuolema	Naisen kuolema
Yhteensä pariperheitä	1 197 842	40 352	33,7	11 744	4 545
Aviopari, ei lapsia	380 753	3 823	10,0	8 386	3 219
Aviopari ja lapsia	607 921	11 560	19,0	2 561	961
Avopari, ei lapsia	129 429	17 122	132,3	611	313
Avopari, ja lapsia	79 739	7 847	98,4	186	52

tokeskuksessa tehty haastattelututkimus ja väestötilastossa tehty julkaisematon rekisteriselvitys koskien vuotta 1988¹³ antoivat jo samansuuntaisia tuloksia, joten nyt havaitut luvut eivät ole kovin yllätyksellisiä.

Avoliitto päättyy herkästi

Vuoden 1994 erilleen muuttoa kuvaavat suhteelliset luvut ovat karua kertomaa avopareille. Ilman lapsia asuneen avoparin liiton päättyminen oli yli 10 kertaa suurempaa kuin ilman lapsia asuneen avioparin. Erikoiselta tuntuu se, että aviopareilla, joilla vielä asui kotona lapsia, erilleen muuttaneisuus oli lähes kaksinkertainen verrattuna kahdestaan elävään aviopariin. Sen sijaan avopareilla tuolla tavalla ei ole. Avopari ja lapsia perhetyypin erilleen muuttaneisuus oli pienempi kuin vain kahdestaan asuvan avoparin.

Perhetilaston valmiit muuttajat jakavat avoparit, joilla on lapsia, kahteen ryhmään sen mukaan onko parilla yhteisiä lapsia vai ei. Taulukosta 3.2 nähdään, että avopari ja yhteisiä lapsia -perheiden erilleen muuttaneisuus oli alle puolet avopari ja vain ei-yhteisiä lapsia -perheiden erilleen muuttaneisuudesta. Avoparien, joilla oli vain ei-yhteisiä lapsia, erilleen muuttaneisuus oli tutkituista pariperhetyypeistä suurinta.

Nuorten avoliitot päättyvät useimmin erilleen muuttoon

Avio- tai avoliiton päättyminen erilleen muuttoon on iän mukaan samanlaista kummassakin liittotyypissä, nuorilla yleisempää kuin vanhoilla. Kaikissa ikäryhmissä avoliiton päättyminen erilleen muuttoon on kuitenkin erittäin paljon todennäköisempää kuin avioliiton. Silmiinpistävän suurta on 20–24-vuotiaiden avoparien erilleen muuttaneisuus verrattuna vastaavan ikäryhmän avioparien erilleen muuttaneisuuteen. Vaikka avio- ja avoeronneisuusluvut pienenevät iän myötä, niin silti avoliiton päättymisriski pysyy moninkertaisena avioliiton päättymisriskiin verrattuna (kuva 3.3).

Samanikäiset pysyvät parhaiten yhdessä

Avio- ja avoparien erilleen muuttaneisuus on samanlaista kummankin puolison iän suhteen. Kummassakin perhetyypissä erilleen muuttaneisuus oli pienintä samaan ikäryhmään kuuluvien kesken. Lisäksi samanikäisten erilleen muuttaneisuus pieneni mitä vanhemmista puolisoista oli kyse. Kumpaankin perhetyyppiin nähden piti

Taulukko 3.2

Avoparien erilleen muuttaneisuus 1994 tuhatta avoparina 1993 ollutta kohden

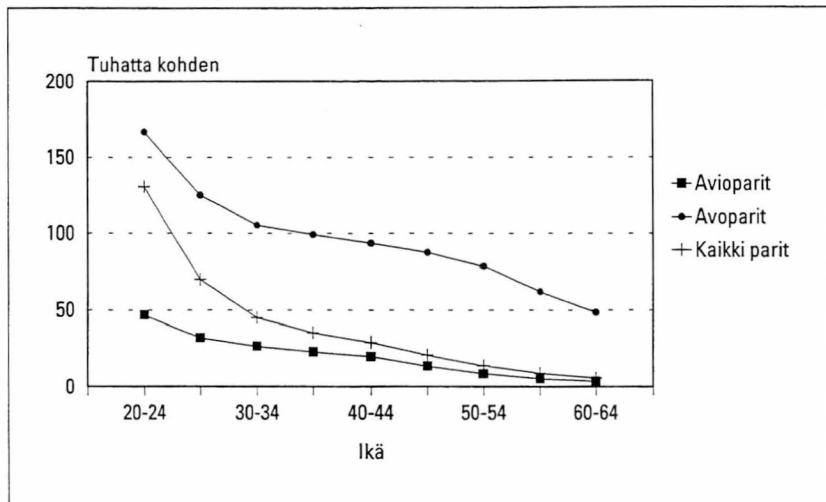
	Perheitä 31.12. 1993	Erilleen muutto	tuhatta perhettä kohden	Miehen kuolema	Naisen kuolema
Avopari ja lapsia	79 739	7 847	98,4	186	52
yhteisiä lapsia	58 389	4 391	75,2	106	26
vain ei-yhteisiä lapsia	21 350	3 456	161,9	80	26

13) Saari, M. (1992): Perheiden hajoaminen ja hajonneiden perheiden lapset. Julkaisematon käsikirjoitus.

14) Avopari ja yhteisiä lapsia tarkoittaa perheitä, joissa on joko vain parin yhteisiä lapsia tai sekä yhteisiä että jommankumman tai kummankin puolison lapsia.

Kuva 3.3
Avo- ja avioparien
erilleen muutto nais-
ten iän mukaan 1994

muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta, että puolisoiden ikäeron kasvaessa erilleen muuttaneisuuskin suureni (taulukko 3.3). Poikkeukset selittyvät satunnaisvaihtelulla.

Aiemmin naimisissa olleet naimattomia useammin eroon

Avoparien erilleen muutto väheni iän mukaan naimattomilla ja naimisissa olleil-

la samalla tavalla. Naimisissa olleilla naisilla avoliiton päättyminen oli kuitenkin selvästi yleisempää kaikissa ikäryhmissä kuin naimattomilla, vaikka ero vanhemmissa ikäryhmissä kaventui (kuva 3.4).

Taulukosta 3.1 nähtiin, että lasten olemassa ololla perheessä oli selvä vaikutus erilleen muuttaneisuuteen. Vaikutus riippui kuitenkin perhetyypistä. Aviopari ja lapsia -perheiden erilleen muutto oli suurempaa kuin ilman lapsia asuneen aviopa-

Taulukko 3.3

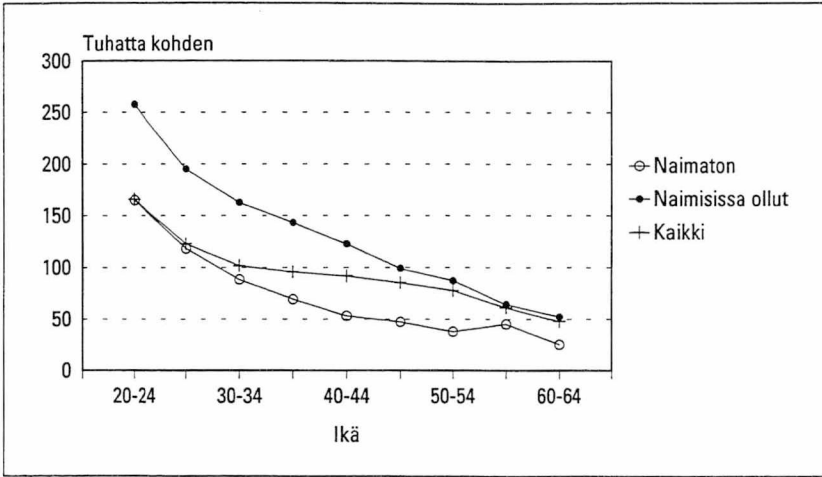
Avio- ja avoparien erilleen muuttaneisuus miesten ja naisten iän mukaan 1994 tuhatta paria kohden

AVIOPARIT		Mies					
Nainen		20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49
20-24	48	43	54	68	78	98	
25-29	48	29	31	39	54	45	
30-34	99	31	24	26	29	43	
35-39	105	54	28	22	21	27	
40-44	67	110	57	27	19	18	
45-49	429	83	61	28	20	14	

AVOPARIT		Mies					
Nainen		20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49
20-24	169	149	195	266	98	167	
25-29	217	119	105	135	155	105	
30-34	339	137	94	87	105	104	
35-39	439	219	110	89	80	91	
40-44	0	298	138	99	82	86	
45-49	0	143	188	122	84	83	

Kuva 3.4
Avoliitossa asuneiden naimattomien ja naimisissa olleiden naisten erilleen muuttaneisuus 1994

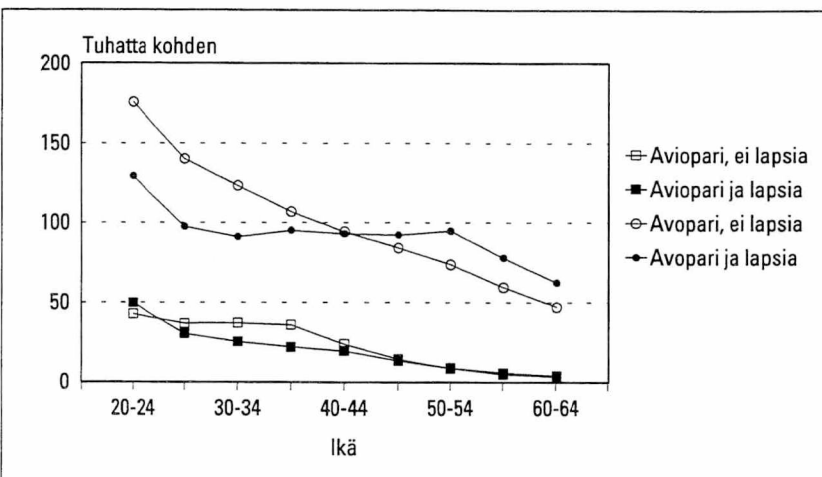
rin. Avopari ja lapsia -perheiden erilleen muutto taas oli vähäisempää kuin ilman lapsia asuneen avoparin. Tämä yleinen kuva muuttui, kun tarkasteltiin naisen ikää erilleen muuttossa (kuva 3.5).

Erilleen muutto ei välttämättä vähenekään iän myötä

Kuvasta 3.5 näkyy muun muassa, että olkoon parin perhetyyppi avo- tai aviopari, jolla on lapsia, niin erilleen muuttolle altteimpia ovat nuorimpina parin muodosta-

neet. Hieman yllättävää on se, että avopari ja lapsia -perheiden erilleen muuttaneisuus ei pienene iän myötä samalla tavalla kuin avioparien, vaan pysyy suurin piirtein samana 30–54-vuotiailla. Tältä osin kuva tarkentuu myöhemmin.

Ilman lapsia asuneiden avoparien erilleen muuttaneisuus pienenee iän myötä ja painuu pienemmäksi kuin lasten kanssa asuneen avoparin erilleen muutto. Tämän vuoksi alussa saatu karkea kuva, jonka mukaan lapsettomiin avoparien erilleen muutto oli paljon yleisempää kuin lasten kanssa asuneen avoparin, pitikin paikkansa vain alle 45-vuotiailla.

Kuva 3.5
Avo- ja avioparien erilleen muuttaneisuus 1994 äitien ja lapsettomien naisten iän mukaan

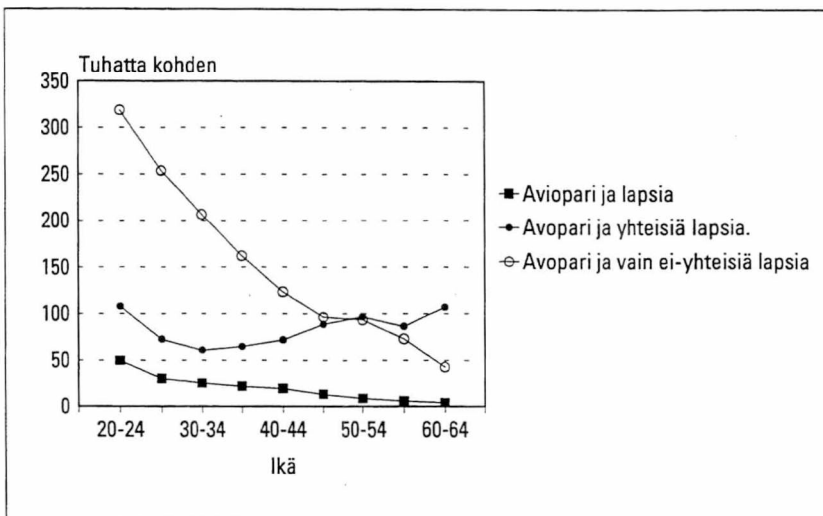
Nuoret avoparit, joilla on vain ei-yhteisiä lapsia, erilleen herkimmin

Jo aiemmin kävi ilmi, että avopariperheissä, joissa oli vain ei-yhteisiä lapsia, erilleen muuttaneisuus oli yleisempää kuin perheissä, joissa oli myös parin yhteisiä lapsia. Ikäryhmittäin tarkasteltuna edellä mainittu piti hyvin paikkansa 49-vuotiaisiin naisiin saakka. Tämän iän jälkeen avopariperheissä, joissa oli myös yhteisiä lapsia, erilleen muuttaneisuus oli jopa korkeampaa. Alle 40-vuotiaiden avoliitossa asuneiden naisten, joiden perheessä ei ollut yhteisiä lapsia, erilleen muuttaneisuus oli vähintään kaksin- mutta jopa lähes nelinkertainen verrattuna avopariperheeseen, jossa oli parin yhteisiäkin lapsia (kuva 3.6)

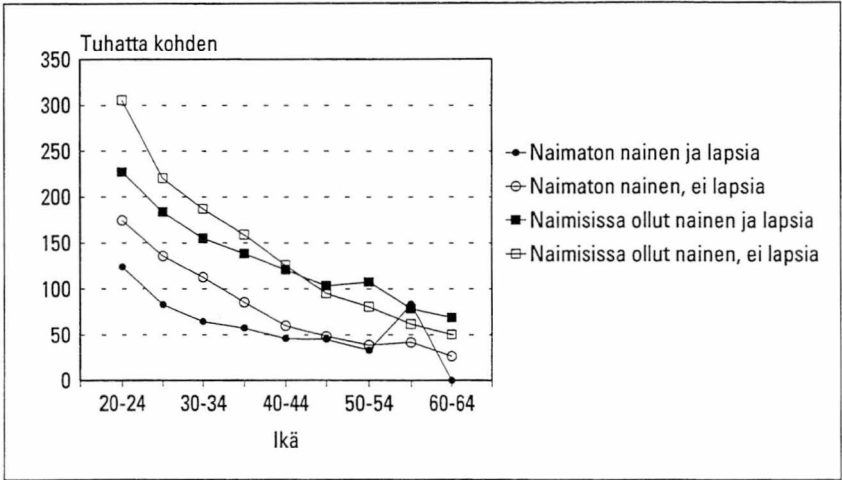
Kuvasta 3.4 näkyi, että aiemmin naimisissa olleiden naisten avoliitot päättyivät erilleen muuttoon selvästi useammin kuin naimattomien naisten. Jos avopariperheissä ei ollut lapsia, avoliitto päättyi ainakin nuoremmilla naimattomilla ja naimisissa olleilla naisilla huomattavasti herkemmin erilleen muuttoon kuin lasten kanssa asuneilla avopareilla. Yleensä

ottaen naimattomien naisten, joilla oli lapsia, avoliiton päättyminen erilleen muuttoon oli iästä riippumatta kuitenkin paljon epätodennäköisempää kuin naimisissa olleiden naisten (kuva 3.7). Poikkeuksena edelliseen havaintoon on 55–59-vuotiaiden naisten avoliittojen päättyminen erilleen muuttoon, mikä ilmeisen satunnaisuuden vuoksi oli yllättäen muita ryhmiä suurempaa.

Kuvan 3.7 mukaan näyttää myös siltä, että jos ennestään naimisissa olleilla naisilla ei ollut lapsia avoperheessä, niin avoparien erilleen muuttaneisuus pieneni nopeammin kuin avoperheissä, joissa oli lapsia kotona. Tämän vuoksi aiemmin naimisissa olleiden avoliitossa asuneiden naisten, joilla oli lapsia, erilleen muuttaneisuus oli 45–49-vuotiaista lähtien hieman suurempaa kuin ilman lapsia avoliitossa asuneiden naimisissa olleiden naisten. Naimattomilla naisilla ei näyttäisi tuolla tavalla käyvän. Avoparina asuneiden naimattomien naisten, joilla oli lapsia, ikäryhmittäinen erilleen muutto näyttäisi pysyvän vähäisempänä kuin ilman lapsia asuneiden naimattomien naisten lukuun ottamatta jo edellä mainittua yhtä ikäryhmää.

Kuva 3.6.
Avo- ja avioparien, joilla oli lapsia, erilleen muuttaneisuus 1994 naisten iän mukaan

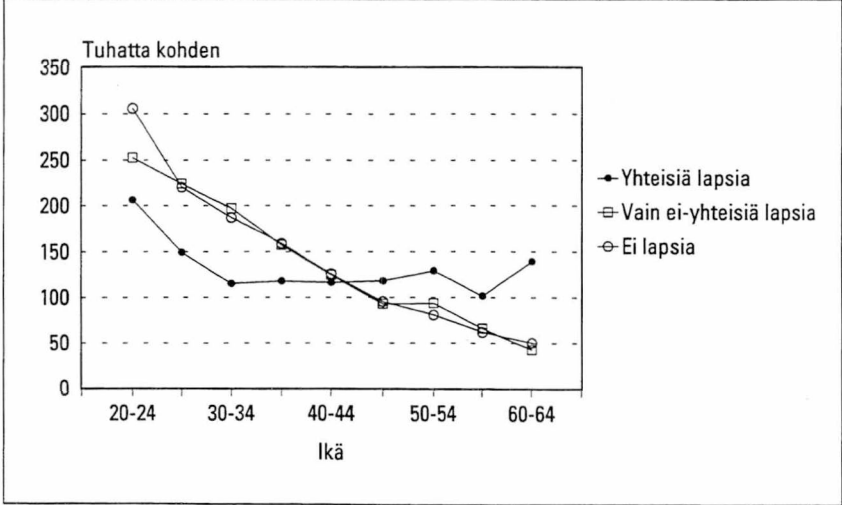

Kuva 3.7.
Avoparien, joilla on ja joilla ei ole lapsia, erilleen muuttaneisuus naisen siviilisäädyn ja iän mukaan 1994

Tämän jakson lopuksi on vielä kiintoisaa erottaa avopareista, joilla oli lapsia, ne parit, joilla oli vain ei-yhteisiä lapsia sekä tarkastella tällaisten parien erilleen muuttaneisuutta. Tämähän on jo todettu olevan erittäin vilkasta. Tutkitaan ensiksi naimisissa olleiden naisten avoliittojen, joissa oli vain ei-yhteisiä lapsia, päättymistä erilleen muuttoon.

Aiemmin naimisissa olleilla avoliitossa asuneilla naisilla, joilla ei ollut yhteisiä lapsia avopuolisensa kanssa, erilleen muuttaneisuus oli samansuuruista ja pieneni samalla

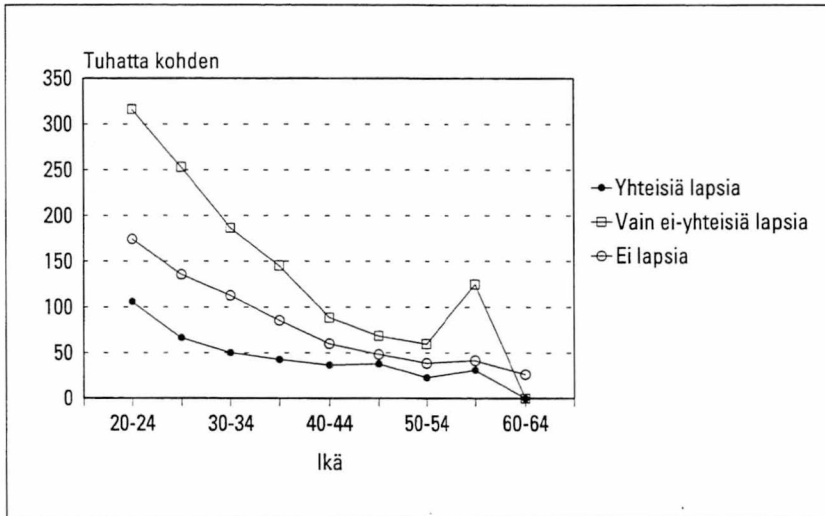
tavalla nuoremmista vanhempiin kuin ilman lasta asuneilla avopareilla. Naimisissa olleiden naisten, joilla oli perheissään yhteisiä lapsia avopuolisoihensa kanssa, avoliittojen päätyminen erilleen muuttoon väheni aluksi iän myötä, mutta 30–54-vuotialla se kuitenkin pysyi samalla tasolla. Tämän vuoksi näiden naisten avoliittojen päättymisriski oli 45–49-vuotiaista naisista alkaen suurempi kuin ilman lapsia tai vain ei-yhteisten lasten kanssa avoparina asuneiden naisten (kuva 3.8).

Kuva 3.8.
Avoparien, joissa nainen on aiemmin naimisissa ollut ja joilla on yhteisiä lapsia tai vain ei-yhteisiä lapsia tai joilla ei ole lapsia, erilleen muuttaneisuus naisen iän mukaan 1994

Nuorilla naimattomilla avoliitossa olleilla naisilla, joilla oli lapsia, liiton päättyminen erilleen muuttoon poikkesi jonkin verran naimisissa olleiden erilleen muutaneisuudesta (kuva 3.9). Ensinnäkin naimattomien naisten, joilla oli avoliitossa yhteisiä lapsia kumppaninsa kanssa, liiton päättyminen erilleen muuttoon oli ikäryhmästä riippumatta huomattavasti vähäisempää kuin naimisissa olleilla naisilla.

Toiseksi, kun naimattomilla avoliitossa olleilla naisilla, joilla oli yhteisiä lapsia kumppaneittensa kanssa, erilleen muutaneisuus väheni iän myötä vaikkakin hidastuen, niin naimisissa olleilla tällaista kehitystä ei näkynyt. Kolmanneksi erilleen muutaneisuuden välinen ero erityisesti nuorilla naimattomilla, joilla oli yhteisiä lapsia ja joilla ei ollut yhteisiä lapsia, oli paljon suurempi kuin naimisissa olleilla naisilla.

Kuva 3.9. Avopari- ja aviopari-erilläänmuutokset 1994. Avopari-erilläänmuutokset, joissa nainen on naimaton ja joilla ei ole lapsia tai joilla on yhteisiä tai vain ei-yhteisiä lapsia, erilläänmuutaneisuus naisen iän mukaan 1994

3.1 Lapsiperheiden hajoaminen

Lapsiperheillä tarkoitetaan avio- ja avopari-perheitä, joissa on alle 18-vuotiaita lapsia. Pariperheistä, joissa oli alle 18-vuotiaita lapsia, avopareja oli 13 prosenttia vuoden 1993 lopussa. Avopari-lapsiperheistä yhteisiä lapsia oli 78 prosentilla, aviopari-lapsiperheistä 99 prosentilla.

Vuonna 1994 hajosi 17 600 lapsiperhettä erilleen muuttoon. Kun tähän lisätään kuoleman johdosta hajoaneet lapsiperheet, niin kaikkiaan vuonna 1994 hajosi 18 900 lapsiperhettä (taulukko 3.4). Se oli 33 prosenttia kaikista hajoaneista pari-

perheistä, mutta 81 prosenttia kaikista pariperheistä, joissa oli lapsia.

Rajoituttaessa tutkimaan vain lapsiperheitä on myös mahdollista tarkentaa jonkin verran aviopari-erilläänmuuttoa. Perhetiedoston valmiita lapsiperhemuutujia käyttämällä avioparit pystytään helposti luokittelemaan pareihin, joilla on alle 18-vuotiaita yhteisiä lapsia ja vain ei-yhteisiä lapsia.

Lapsiperheiden hajoaminen erilleen muuttoon vuonna 1994 oli epätodennäköisempää kuin kaikkien pariperheiden,

Taulukko 3.4.

Pariperheiden, joilla alle 18-vuotiaita lapsia, erilleen muutto 1994

	Perheitä 31.12.1993	Erilleen muutto	tuhatta perhettä kohden	Miehen kuolema	Naisen kuolema
Yhteensä pariperheitä	544 312	17 559	32,3	935	368
Aviopari ja lapsia	470 980	10 295	21,9	800	336
niistä pari ja yhteisiä lapsia	464 582	9 847	21,2	775	330
pari ja vain ei-yhteisiä lapsia	6 398	448	70,0	25	6
Avopari ja lapsia	73 332	7 264	99,1	135	32
niistä pari ja yhteisiä lapsia	56 833	4 199	73,9	95	23
pari ja vain ei-yhteisiä lapsia	16 499	3 065	185,8	38	9

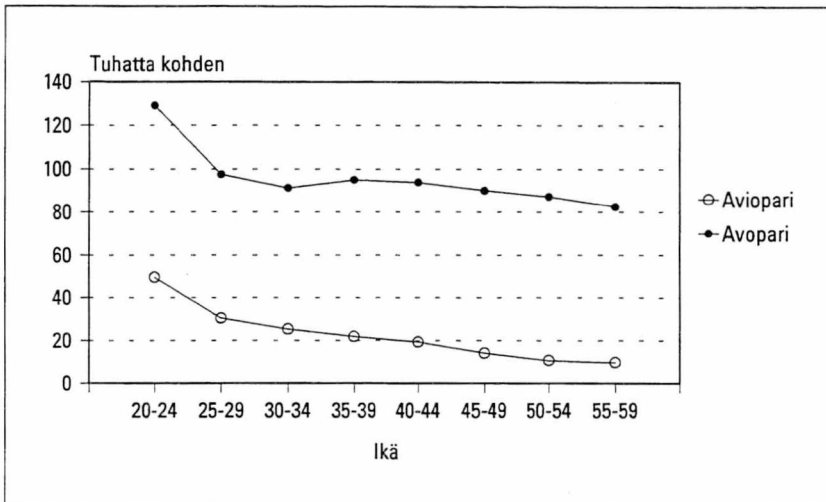
joissa oli lapsia. Avio- ja avoparit, joilla oli alle 18-vuotiaita lapsia, muuttivat vuonna 1994 erilleen vain hieman useammin kuin kaikki avio- ja avoparit, joilla oli lapsia.

"Vain ei-yhteisiä lapsia" -perheiden erilleen muutto suurta

Yksi uusi asia kuitenkin paljastui pelkäämään lapsiperheitä tarkasteltaessa. Karkeistakin suhdeluviista näkyy, että samalla tavalla kuin avopareilla niin myös aviopareilla, joilla oli vain ei-yhteisiä lapsia, erilleen muuttaneisuus oli selvästi suurempi kuin pareilla, joilla oli myös yhteisiä lapsia. Li-

säksi aviopareilla, joilla oli vain ei-yhteisiä lapsia, erilleen muuttaneisuus oli lähes 3,5-kertainen verrattuna aviopareihin, joilla oli yhteisiä lapsia. Avopareilla vastaavien perhetyyppien erilleen muuttaneisuksien suhde oli pienempi, mutta kuitenkin suuri sekin eli 2,5-kertainen.

Kuvattaessa lapsiperheen erilleen muuttamista naisen iän mukaan nähdään, että iästä riippumatta avioliiton päättymisriski oli avioliittoa selvästi suurempi. Vaikka erilleen muuttaneisuus pieneni iän myötä, niin silti avoparien erilleen muuttaneisuuden ero avioparien erilleen muuttaneisuuteen pysyi suhteellisesti suurin piirtein samansuuruisena ikäryhmästä toiseen (kuva 3.10).

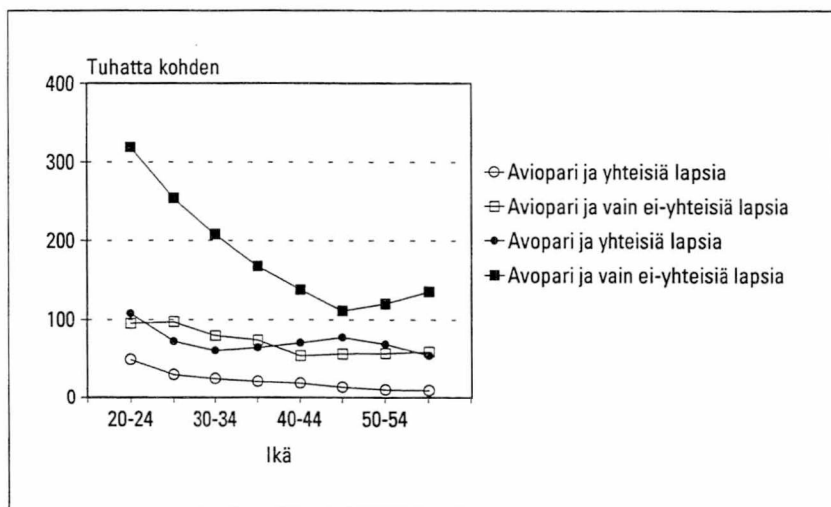

Kuva 3.10.
Avio- ja avoparien,
joilla on alle 18-vuotiaita lapsia, erilleen muuttaneisuus naisen iän mukaan 1994

Aiemmin jo todettiin, että naisen iästä riippumatta avoparit, joilla oli alle 18-vuotiaita yhteisiä lapsia, muuttivat harvemmin erilleen kuin avoparit, joilla oli alle 18-vuotiaita vain ei-yhteisiä lapsia. Tämä sama pätee aviopareihinkin nähden kuten kuvasta 3.11 näkyy. Kuvasta nähdään myös, että avopareilla, joilla oli yhteisiä lapsia, erilleen muutto aluksi väheni iän myötä, mutta ikävälillä 30–49 vuotta se kuitenkin lisääntyi. Tätä ei tapahtunut aviopareilla. Avoparien, joilla oli vain ei-yhteisiä lapsia, erilleen muutto näyttää lisääntyvän vanhimmissa ikäryhmissä, aviopareilla taas sen pysyi lähes samana.

Lapset eivät välttämättä pidä perhettä koossa

Luulo, että lapset pitävät perhettä koossa saa vain osittain tukea tuloksista. Kuten arvata saattaa, edellinen otaksuma riippuu perhetyypistä. Todettakoon, että lapsettoimilla pareilla erilleen muutto on huomattavasti todennäköisempää kuin lapsiperheillä. Tutkittaessa kaikkia lapsiperheitä voidaan sanoa, että mitä suurempi perhe, sitä pienempi erilleen muuttaneisuus (taulukko 3.5). Tämä pätee myös erikseen tarkasteltuna aviopareihin, mutta ei enää niin selvästi, kun jaetaan avioparit ryhmiin sen

Kuva 3.11. Lapsiperheiden erilleen muuttaneisuus naisen iän mukaan perhetyypeittäin 1994

Taulukko 3.5.

Avio- ja avoliittojen, joissa alle 18-v. lapsia, vakioitu hajonneisuus lapsiluvun mukaan 1994 (Vakioväestönä 20-49-vuotiaat naiset 1994)

Lapsiluku	Avioparit	Avioparit ja yhteisiä lapsia	Avioparit ja vain ei-yhteisiä lapsia	Avoparit	Avoparit ja yhteisiä lapsia	Avoparit ja vain ei-yhteisiä lapsia	Kaikki parit
0	31			117			78
1	27	26	70	101	73	188	44
2	26	26	94	92	75	189	35
3	24	24	50	113	90	243	33
4+	20	20	68	117	87	336	28
Kaikki	26	25	74	110	74	192	51

mukaan, kenen lapsia perheessä on. Avoparit taas poikkeavat hyvin paljon yleisestä kuvasta.

Aviopareilla, joilla oli yhteisiä alle 18-vuotiaita lapsia, erilleen muuttaneisuus oli yhtä suurta yksi- ja kaksilapsisissa perheissä ja pieneni kolmannesta lapsesta lähtien. Aviopareilla, joilla oli perheessään vain ei-yhteisiä lapsia, erilleen muuttaneisuus oli suurin kaksilapsisissa perheissä ja pienin kolmilapsisissa aviopariperheissä. Mainitulle kaksilapsisten aviopariperheiden suurelle erilleen muuttaneisuudelle on vaikea keksiä mitään syytä. Tulos saattaa olla sattuman satoa, sillä kyseessä on suhteellisen harvinainen tapaus.

Avopareilla erilleen muuttaneisuus lapsiluvun mukaan oli toisentyypistä kuin aviopareilla. Se oli u-muotoista. Vakaimpia olivat kaksilapsiset avopariperheet. Tämä yleiskuva muuttuu tyystin toisenlaiseksi tutkittaessa kenen lapsia avopariperheessä on. Avopariperheissä, joissa oli yhteisiä alle 18-vuotiaita lapsia, erilleen muuttaneisuus suureni kolmilapsisiin perheisiin asti ja pieneni siitä vain vähän nelilapsisissa perheissä. Avopariperheissä, joissa oli vain ei-yhteisiä lapsia, erilleen muuttaneisuus suureni lapsiluvun kasvaes-

sa, ja erityisen selvästi kaksilapsisista kolmilapsisiin perheisiin.

Ruotsissa 1980-luvun puolivälin tilannetta kuvaavassa vastaaventyypisessä selvityksessä saatiin osittain erilaisia tuloksia. Ruotsissa avioparien ja avoparien erilleen muuttaneisuus noudatti u-muotoa eli riski suureni uudestaan perheissä, joissa oli vähintään neljä lasta. Avoparien osalta tuloksen arveltiin johtuvan siitä, että vähintään nelilapsisissa perheissä oli lapsikoostumukseltaan erilaisia perheitä kuten sellaisia, joissa jotkut tai kaikki lapset eivät olleet parin yhteisiä lapsia. Tätä otaksun he eivät pystyneet aineistostaan tarkistamaan. Avioparien suhteen ei tällaisia arveluita esitetty. Suomen aineisto antaa periaatteessa siihen mahdollisuuden.

Siinä tapauksessa, että avioparin kaikki lapset ovat ei-yhteisiä lapsia, erilleen muutto näyttää lisääntyvän uudestaan kolmilapsisista nelilapsisiin perheisiin. Tähän tulokseen on kuitenkin suhtauduttava varauksin, sillä kyseessä on harvinainen tapaus. Tapauksen vähäisyyden ongelma tulee uudestaan esiin 1995 vastaavia lukuja arvioitaessa julkaisun loppupuolella. Jos perheessä oli yhteisiä lapsia, niin erilleen muuttaneisuus pieneni lapsiluvun kasvaessa.

3.2 Vanhempien erilleen muuton kokeneet alle 18-vuotiaat lapset

Vuonna 1994 vanhempien erilleen muuton koki lähes 30 000 alle 18-vuotiasta lasta. Kun tähän lisätään kuoleman kautta hajonneet perheet, niin kaikkiaan runsaat 32 000 alaikäistä lasta koki perheen hajoamisen yhden vuoden aikana (taulukko 3.6).

Alle 18-vuotiaista lapsista valtaosan vanhemmat ovat naimisissa. Vuonna 1993 vain 11 prosenttia lapsista eli perheessä, jossa vanhemmat olivat avoliitossa. Kuitenkin vuoden 1994 aikana kaikista erilleen muuton kokeneista alaikäisistä lapsista 37 prosenttia eli perheessä, jossa vanhemmat olivat avoliitossa.

15 Familjebildning och familjeupplösning under 1980-talet. Demografiska rapporter 1990:1. Statistiska Centralbyrån.

Taulukko 3.6

Vanhempien erilleen muuton kokeneiden alle 18-vuotiaiden lasten määrä 1994

	Lapsia 31.12.1993	Erilleen muutto	tuhatta lasta kohden	Miehen kuolema	Naisen kuolema
Kaikki lapset	1 004 302	29 968	29,8	1 563	625
Aviopari ja lapsia	890 131	18 913	21,2	1 370	569
niistä yhteisiä	881 222	18 263	20,7	1 340	562
vain ei-yhteisiä	8 909	650	73,0	30	7
Avopari ja lapsia	114 171	11 055	96,8	193	56
niistä yhteisiä	90 869	6 601	72,6	147	43
vain ei-yhteisiä	23 302	4 454	191,1	46	13

Avoparien lasten erilleen muuton kokemukset odotetusti yleisempiä

Aiempien tulosten perusteella oli odotettua, että avopari-perheiden alle 18-vuotiaiden lasten kokema vanhempien erilleen muutto oli paljon yleisempää kuin avioparien. Kun avoparien lapsista lähes joka kymmenes koki vanhempien erilleen muuton vuonna 1994, niin avioparien lapsista vain joka viideskymmenes.

Avopari-lapsiperheiden lapsista 20 prosenttia eli perheissä, joissa heidän vanhemmillaan ei ollut yhteisiä lapsia. Avioparien lapsista vastaava tilanne oli vain prosentilla lapsista. Ensin mainitussa avopari-perheityypissä elävien lasten osuus kaikista erilleen muuton kokeneista avoparien lapsista oli 40 prosenttia vuonna 1994. Toiseksi mainitussa pari-perheityypissä eli avioperheessä elävien lasten osuus kaikista erilleen muuton kokeneista lapsista oli kolme prosenttia.

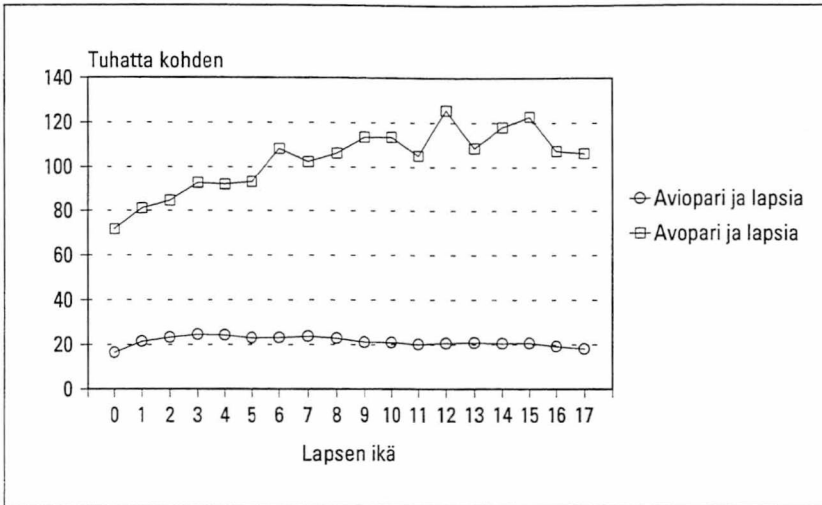
Taulukosta 3.6 näkyy, että lapsilla, jotka elivät perheissä, joissa vanhemmilla ei ollut yhteisiä lapsia, oli paljon suurempi mahdollisuus kokea vanhempien erilleen muutto kuin lapsilla, joiden vanhemmilla oli myös yhteisiä lapsia. Tämä päti sekä avo- että aviopari-perheisiin.

Lisäksi huomataan samanlainen tulos kuin tehtiin tutkittaessa lapsiperheiden erilleen muuttoja perhetyypeittäin. Kahden aviopari-perhetyypin välinen erilleen muuttaneisuusien ero (21 % ja 73 %) on suhteellisesti paljon suurempi kuin kahden avopari-perhetyypin välinen ero (73 %) ja 191 %). Aviopari ja vain ei-yhteisiä lapsia -perheiden erilleen muuttaneisuus on yli kolme kertaa niin suuri kuin aviopari ja yhteisiä lapsia -perheiden. Avopari ja vain ei-yhteisiä lapsia -perheiden erilleen muuttaneisuus on noin kaksi ja puoli kertaa niin suuri kuin avopari ja yhteisiä lapsia -perheiden.

Avopari-perheiden lasten kokema vanhempien erilleen muutto lisääntyi lasten iän mukaan

Kuvasta 3.12 näkyy selvästi, kuinka valtaosan paljon suurempi oli eri-ikäisten avopari-lapsiperheiden lasten kokema vanhempien erilleen muutto verrattuna avioparien lapsiin. Hämmäntävää on kuitenkin havaita, että toisin kuin aviopari-lapsilla, avopari-perheiden lapsilla vanhempien erilleen muuttaneisuus suureni aina 12-vuotiaisiin lap-

Kuva 3.12.
Vanhempien erilleen muuton kokeneet avio- ja avopariperheen lapset lasten iän mukaan 1994

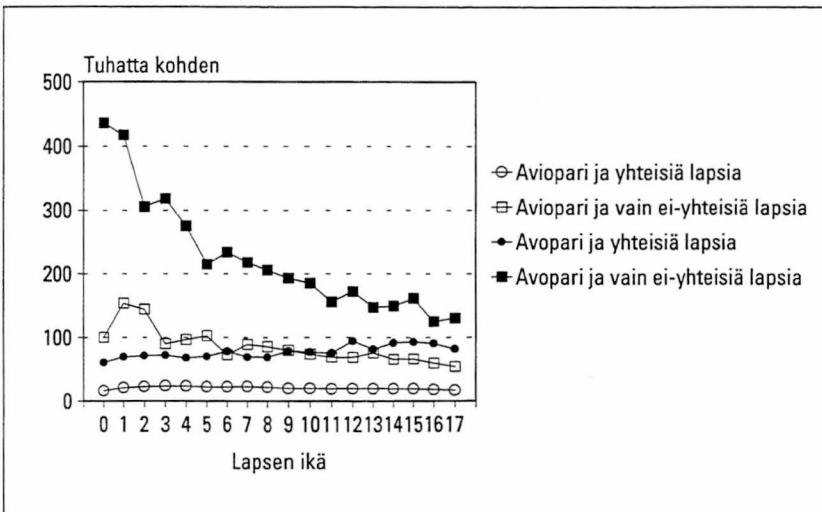
siin saakka, minkä jälkeen nousu tasoittui. Aviolapsilla vanhempien erilleen muuttaneisuuden taso pysyi melko samana koko tarkastellun ikävälän, vain pientä vaihtelua havaittiin. Aviolapsilla vanhempien erilleen muuttaneisuus suureni 3-vuotiaisiin, minkä iän jälkeen erilleen muuttaneisuus pieneni hyvin vähän ja oli vielä 7-vuotiailla lähes samansuuruista kuin 3-vuotiailla.

Kun tarkennettiin edellä kerrottua siten, että jaettiin avo- ja aviopariperheet kahteen ryhmään eli parin yhteisiä lapsia ja vain ei-yhteisiä lapsia sisältäviin, saatiin hyvin kiintoisia lukuja. Kuvasta 3.13 nähdään jälleen,

kuten jo aikaisemminkin, miten sekä avo- että avioperheet, joissa oli vain ei-yhteisiä lapsia, erottuvat perheistä, joissa vanhemmilla oli myös yhteisiä lapsia.

Avopari ja vain ei-yhteisiä lapsia -perheiden nuorimmilla useimmin kokemuksia vanhempien erilleen muutoista

Erityisen suuri mahdollisuus kokea vanhempien erilleen muutto oli alle 2-vuotiailla lapsilla niissä avopariperheissä, joissa

Kuva 3.13.
Vanhempien erilleen muuton kokeneet lapset perhetyyteittäin lasten iän mukaan 1994

vanhemmilla ei ollut yhteisiä lapsia. Vaikka viimeksi mainitun perhetyypin lasten kokema erilleen muuttaneisuus pieninkin nopeasti 5-vuotiaisiin lapsiin, niin silti se oli 17-vuotiaisiin saakka muiden perhetyyppien lasten vanhempien erilleen muuton kokemisia suurempi. Lasten kokema vanhempien erilleen muuttaneisuus lasten iän mukaan oli aviopariperheissä, joissa oli vain ei-yhteisiä lapsia, hyvin samanlaista, mutta alhaisemmalla tasolla kuin vastaa-

van tyypisissä avopariperheissä eläneiden lasten imeväisikäisiä lukuun ottamatta.

Tässäkin toistuu tulos, että kahden eri avoperhetyypin lasten kokema vanhempien erilleen muuttaneisuuden välinen ero on suhteellisesti paljon pienempi kuin vastaava ero kahden erityyppisen aviopariperheiden lapsilla. Tämä havaitaan ikäryhmästä toiseen kuvaa 3.13 tutkimalla. Suurimmillaan se on kummankin perhetyypin eli avo- ja avioparien nuorimmilla lapsilla.

4 Perheiden muodostuminen ja hajoaminen 1995 verrattuna 1994:ään pääpiirteittäin

4.1 Perheiden muodostuminen

Vuonna 1995 muodostui hieman enemmän pariperheitä kuin vuonna 1994. Samaan osoitteeseen kirjoitettiin 65 000 paria, mikä on 3 500 paria edellisvuotta enemmän. Parien määrän kasvu edellisvuodesta on valtaosaltaan avoparien määrän kasvua. Muodostuneista pareista oli avopareja lähes 52 000 (taulukko 4.1).

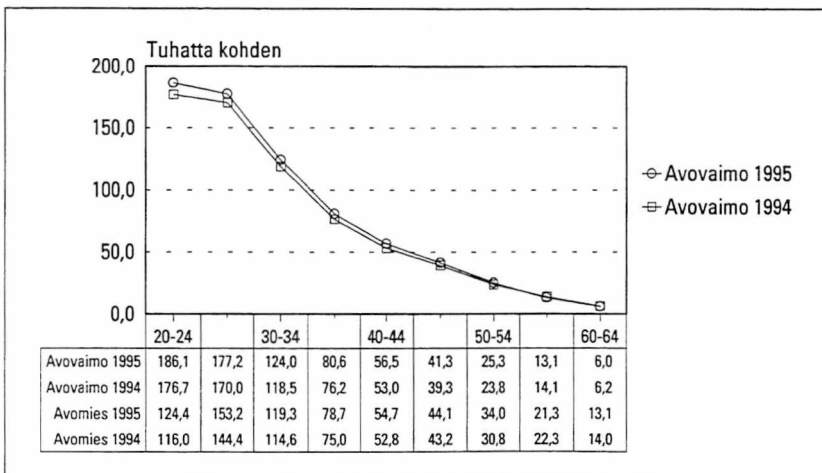
Ikäryhmittäin tarkasteltuna avopariin muodostaminen hieman vilkastui kahta

vanhinta ikäryhmää lukuun ottamatta (kuva 4.1). Niissä naisten ikäryhmissä, joissa avopariinmuodostus lisääntyi, se oli suhteellisesti lähes yhtä suurta. Naiset aloittivat avoliittoja vilkkaammin kuin miehet 40–44-vuotiaisiin saakka ja miehet tuon iän jälkeen eli tuossa suhteessa ei tapahtunut muutosta 1995 edellisvuoteen verrattuna.

Taulukko 4.1.

Muodostuneet pariperheet 1995 ja 1994

	Muodostuneita pariperheitä 1995	tuhatta perheetöntä kohden	Muodostuneita pariperheitä 1994	tuhatta perheetöntä kohden
Yhteensä	65 078	24,0	61 487	22,9
Aviopari	13 325	5,0	12 809	4,8
ei lapsia	7 178	2,7	7 159	2,7
lapsia	6 147	2,3	5 650	2,1
Avopari	51 753	19,1	48 678	18,1
ei lapsia	40 177	14,8	38 035	14,2
lapsia	11 576	4,3	10 643	3,9

Kuva 4.1
Uudet avoparit 1995 ja 1994 miesten ja naisten iän mukaan tuhatta edeltävän vuoden lopun perheetöntä kohden

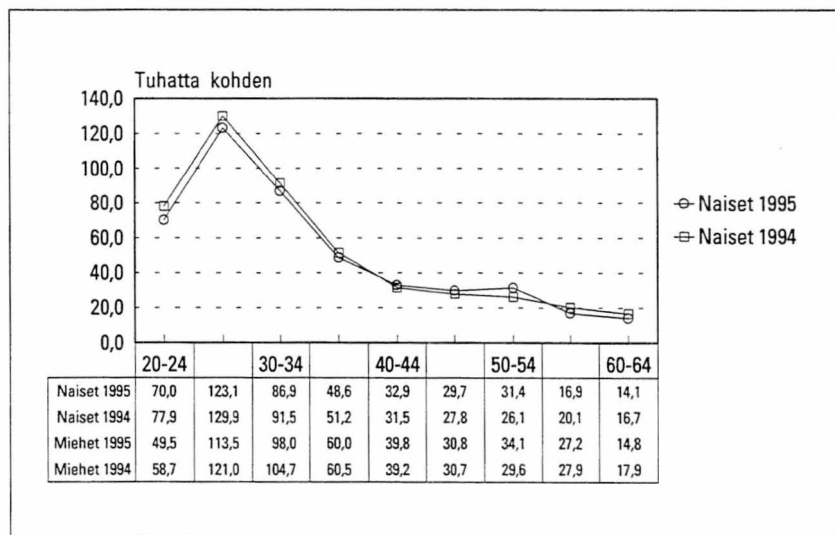
Avoparista aviopariksi 1995 edellisvuotta vähemmän

Vuonna 1995 avoparit eivät menneet viihille yhtä ahkerasti kuin edellisvuonna. Naimisiin menneiden avoparien määrän vähenemisen aiheutti erityisesti lastetta asuneiden avoparien aiempaa laimeampi avioituminen (taulukko 4.2).

Avoparien avioituvuuden ikäryhmittäisessä tarkastelussa näkyy, että avioituvuus ei ole vähentynyt kaikissa ikäryhmissä, vaan alle 40-vuotiailla ja 55–64-vuotiailla (kuva 4.2). Suhteellisesti eniten väheni 20–24-vuotiaiden avoparien avioituvuus.

Taulukko 4.2
Avoparina 1994 ja 1993 asuneiden avioituminen 1995 ja 1994

	Vihittyjä avopareja		Vihittyjä avopareja	
	1995	tuhatta avoparia kohden	1994	tuhatta avoparia kohden
Yhteensä	14 444	67,6	15 250	72,9
ei lapsia	9 907	46,4	10 698	51,1
lapsia	4 537	21,2	4 484	21,8

Kuva 4.2
Avoparina 1994 ja 1993 asuneiden naisten ja miesten ikäryhmittäinen avioituneisuus 1995 ja 1994

4.2 Perheiden hajoaminen

Vuonna 1995 erilleen muuton taso pysyi suurin piirtein samanlaisena kuin vuotta aiemmin. Erilleen muuttaneita pareja oli vain hieman enemmän kuin edellisvuonna. Pariperheiden erilleen muuton määrät perhetyypeittäin kehittivät kuitenkin päinvastaisesti, sillä avioparien erilleen muutot hieman vähenivät, mutta avoparien lisääntyivät (taulukko 4.3). 25 000 avo-

liittoa päättyi erilleen muuttoon, mikä oli 800 enemmän kuin 1994.

Tarkennettaessa yleiskuvaa havaittiin, että lastetta asuneiden parien ja parien, joilla oli lapsia, erilleen muutto kehittyi päinvastaisesti vuodesta 1994 vuoteen 1995. Lapsettomien parien erilleen muutto lisääntyi hieman, avopareilla aviopareja enemmän. Parien, joilla oli lapsia, erilleen

Taulukko 4.3

Pariperheiden erilleen muutto perhetyypeittäin 1995 ja 1994

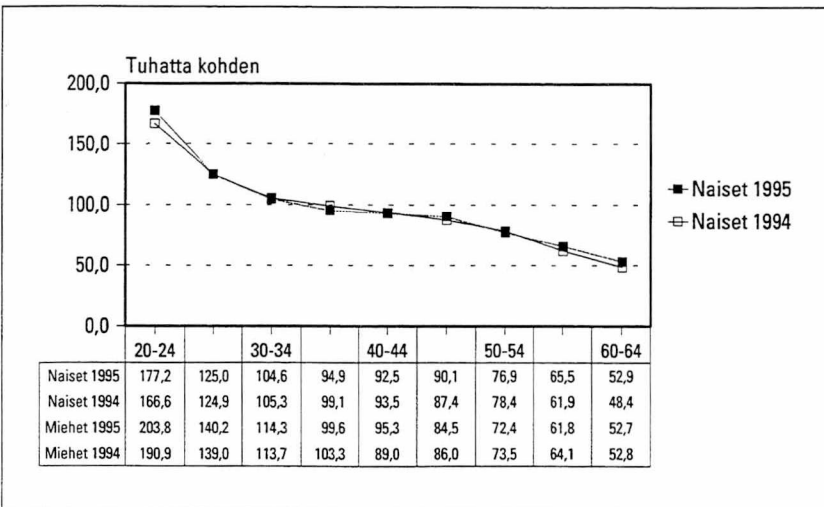
	Pareja 31.12.1994	Erilleen 1995	tuhatta paria kohden	Pareja 31.12.1993	Erilleen 1994	tuhatta paria kohden
Yhteensä pariperheitä	1 195 858	40 814	34,1	1 197 842	40 352	33,7
Aviopari, ei lapsia	388 417	3 916	10,1	380 753	3 823	10,0
Aviopari ja lapsia	593 787	11 105	18,7	607 921	11 560	19,0
Avopari, ei lapsia	131 899	18 273	138,5	129 429	17 122	132,3
Avopari ja lapsia	81 755	7 520	92,0	79 739	7 847	98,4
yhteisiä lapsia	61 494	4 287	69,7	58 389	4 391	75,2
vain ei-yhteisiä lapsia	20 261	3 233	159,6	21 350	3 456	161,9

muutto väheni edellisvuoteen verrattuna, avopareilla enemmän kuin aviopareilla. Avoparien, joilla oli lapsia, erilleen muuton väheneminen johtui suurimmaksi osaksi siitä, että pareilla, joilla oli yhteisiä lapsia, erilleen muuton väheneminen oli suhteellisesti suurempi kuin pareilla, joilla oli vain ei-yhteisiä lapsia.

Seuraavassa on esitetty vain avoparien erilleen muuttaneisuuden muutosta ikäryhmittäin 1994:stä 1995:een, koska avioparien erilleen muuton ikäryhmittäiset muutokset olivat vielä vähäisempiä. Kuvasta 4.3 näkyy, että avoparienkin erilleen muuton ikäryhmittäiset muutokset olivat

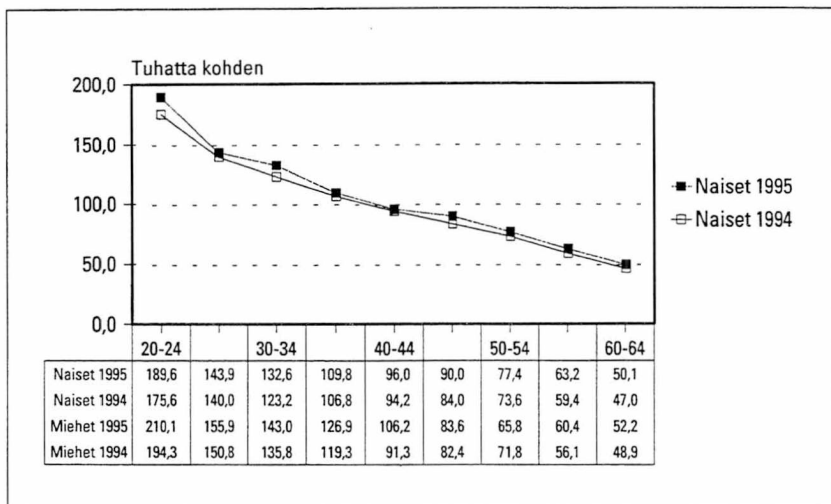
pieniä. Todetaan kuitenkin, että avoparien erilleen muuttaneisuus ei lisääntynyt kaikissa ikäryhmissä. Alle 30-vuotiaiden avovaimojen ja alle 35-vuotiaiden avomiesten erilleen muutto lisääntyi hieman edellisvuodesta, mutta näitä vanhemmissa ikäryhmissä erilleen muutto lisääntyi tai vähentyi verrattuna edellisvuoteen. Absoluuttisesti suurin muutos tapahtui 20–24-vuotiaiden erilleen muuton vilkastumisessa, mutta prosenttisesti suurinta oli 60–64-vuotiaiden naisten erilleen muuttaneisuuden lisääntyminen.

Edellä olevista karkeista erilleen muuttaneisuusluvusta nähtiin, että avoparien,

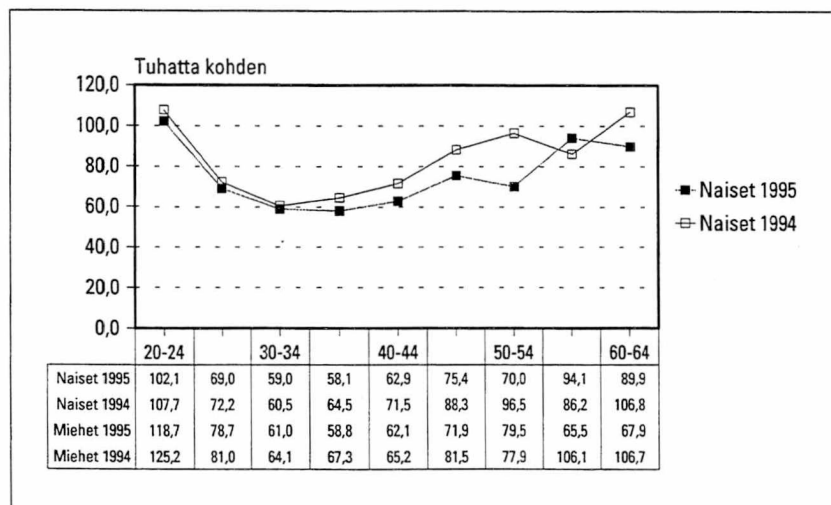
Kuva 4.3
Avoparien erilleen muuttaneisuus naisen ja miehen iän mukaan 1995 ja 1994

Kuva 4.4
Avoparien, joilla ei ole lapsia, erilleen muuttaneisuus naisen ja miehen iän mukaan 1995 ja 1994

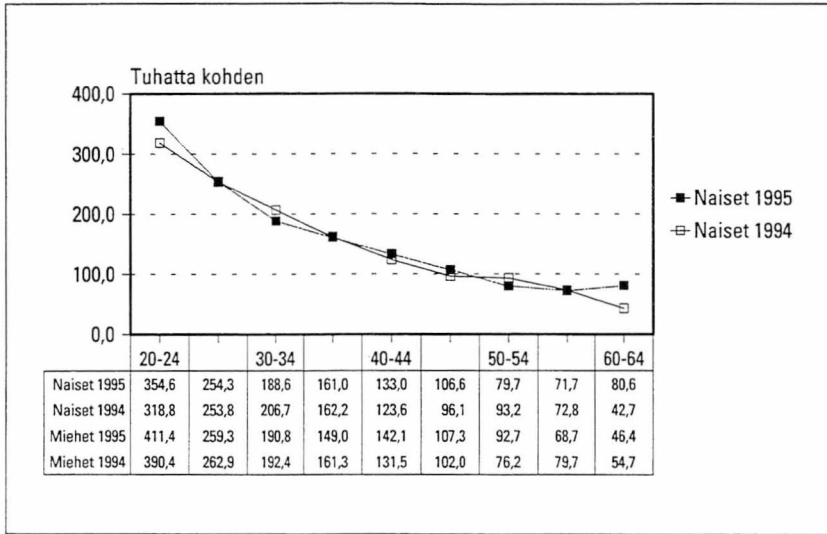

joilla ei ole lapsia, erilleen muuttaneisuus oli hieman suurentunut vuoden aikana. Seuraavasta kuvasta 4.4 näkyy, että lapsetta asuneiden avoparien erilleen muuttaneisuus oli hieman suurentunut kaikissa tarkastelluissa ikäryhmissä. Kahden ikäryhmän, 20–24- ja 30–34-vuotiaiden, erilleen muuttaneisuuden suureneminen erottuu muista.

Karkeista luvuista nähtiin myös, että avoparien, joilla oli perheessään lapsia, erilleen muutto oli vähentynyt edellisvuodesta. Kuvista 4.5 ja 4.6 näkyy, että avoparien, joilla oli yhteisiä lapsia, erilleen muuttaneisuus oli pienentynyt lähes kaikissa ikäryhmissä edellisvuodesta, mutta avoparien, joilla oli vain ei-yhteisiä lapsia, vain joissakin.

Kuva 4.5
Avoparien, joilla on yhteisiä lapsia, erilleen muuttaneisuus naisen ja miehen iän mukaan 1995 ja 1994

Kuva 4.6.
Avoparien, joilla on vain ei-yhteisiä lapsia, erilleen muuttaneisuus naisen ja miehen iän mukaan 1995 ja 1994

Lapsiperheiden erilleen muutos vain pieniä muutoksia

Kuten jo edellä todettiin, pariperheiden, joilla oli lapsia, erilleen muutto väheni 1995 edellisvuodesta. Lapsiperheiden erilleen muutot noudattavat tätä yleiskuvaa (taulukko 4.4).

Lapsiperheitä tarkasteltaessa oli mahdollista jakaa myös avioparilapsiperheet kahteen ryhmään sen mukaan, kenen lapsia perheessä asui. Taulukosta 4.4 nä-

dään, että näiden perheiden erilleen muuttaneisuus oli hieman pienentynyt edellisvuodesta, kuten myös vastaaventyyppisten avopariperheiden.

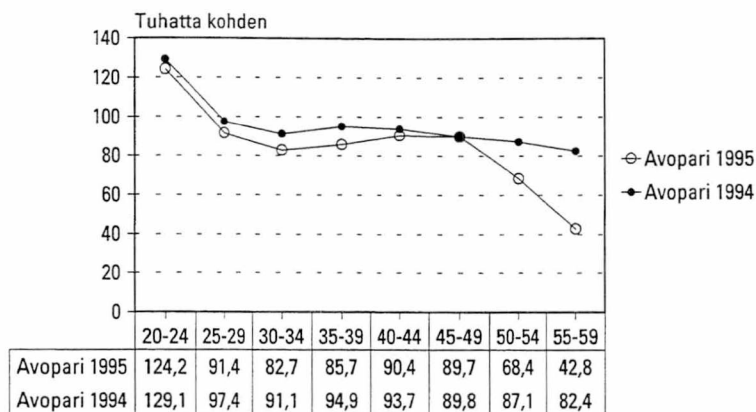
Avoparilapsiperheiden erilleen muuttotarkastelu naisen iän mukaan osoittaa, että erilleen muuttaneisuus oli vähentynyt kaikissa ikäryhmissä. Vähentyminen oli suurinta 50–59-vuotiailla (kuva 4.7).

Kun tarkastellaan avoparilapsiperheiden erilleen muuttaneisuuden muutosta sen mukaan, kenen lapsia perheessä oli, niin edellä kerrottu tarkentuu jonkin verran. Jos perheessä oli myös vanhempien

Taulukko 4.4. Lapsiperheiden erilleen muutto 1995 ja 1994

	Pareja 31.12.1994	Erilleen 1995	tuhatta paria kohden	Pareja 31.12.1993	Erilleen 1994	tuhatta paria kohden
Yhteensä pariperheitä	535 211	16 832	31,4	544 312	17 559	32,3
Aviopari ja lapsia yhteisiä lapsia	459 978	9 899	21,5	470 980	10 295	21,9
vain ei-yhteisiä lapsia	6 506	432	66,4	6 398	448	70,0
Avopari ja lapsia yhteisiä lapsia	75 233	6 933	92,2	73 332	7 264	99,1
vain ei-yhteisiä lapsia	59 749	4 095	68,5	56 833	4 199	73,9
vain ei-yhteisiä lapsia	15 484	2 838	183,3	16 499	3 065	185,8

Kuva 4.7
Avoparien, joilla alle 18-vuotiaita lapsia, erilleen muuttaneisuus naisen iän mukaan 1995 ja 1994

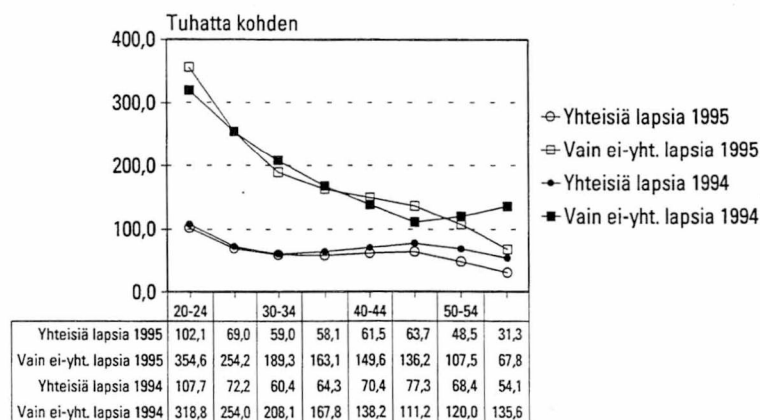
yhteisiä lapsia, erilleen muuttaneisuuden kehitys naisen iän mukaan oli edellä kuvattun mukainen vuodesta 1994 vuoteen 1995. Sen sijaan jos perheessä oli vain ei-yhteisiä lapsia, niin erilleen muuttaneisuus ei vähentynyt kaikissa ikäryhmissä, vaan vuonna 1995 se oli joissakin ikäryhmissä jonkin verran edellisvuotta suurempi (kuva 4.8).

Avoparilapsiperheiden erilleen muuttaneisuutta perheen lapsiluvun oli melko samantapaista kumpanakin vuonna. Kaikkien avoparilapsiperheiden erilleen muuttaneisuus lapsiluvun mukaan noudatti u-

muotoa myös vuonna 1995 (taulukko 4.5).

Vuonna 1994 avopari ja yhteisiä lapsia -perheiden erilleen muuttaneisuus hypähti melko jyrkästi perheen lapsiluvun kasvettua kahdesta kolmeen. Vähän epäselväksi kuitenkin jäi, suureneeko tämäntyyppisten pariperheiden erilleen muuttaneisuus lapsiluvun kasvaessa. Vuoden 1995 lukujenkaan perusteella ei voi sanoa, että avopari ja yhteisiä lapsia -perheiden erilleen muuttaneisuus suureni lapsiluvun mukaan, sillä erilleen muuttaneisuus oli pienintä enintään kaksilapsisissa perheissä ja suureni vasta sitten.

Kuva 4.8.
Avoparien, joilla on alle 18-vuotiaita lapsia, erilleen muuttaneisuus perheen tyyppin mukaan 1995 ja 1994

Aiemmin raportoin vuoden 1994 osalta, että avopari ja vain ei-yhteisiä lapsia perheiden erilleen muuttaneisuus suurenee lapsiluvun kasvaessa. Vuoden 1995 lukujen perusteella näin ei voikaan todeta, sillä erilleen muuttaneisuuden suureneminen lapsiluvun kasvaessa katkesi kolmanteen lapseen. Miten tämä asia oikein on, jää tässä avoimeksi. Perhetyyppinä kolmen ja neljän lapsen avopari ja vain ei-yhteisiä lapsia -perhe on suhteellisen harvinainen, joten iän ja lapsiluvun mukaisessa tarkastelussa pienetkin määrän muutokset heilauttavat suhteellisia lukuja paljon. Esimerkiksi vuonna 1995 avopari ja kolme ei-yhteistä lasta -perheitä, joissa nainen oli 20–49-vuotias, oli 859, mikä oli 6 prosenttia (58) vähemmän kuin 1994. Vas-

taavasti erilleen muuttoon päätyneitä pareja oli 171 eli 20 prosenttia (43) vähemmän kuin edellisvuonna. Selvää kuitenkin on, että avopari ja vain ei-yhteisiä lapsia -perheiden erilleen muuttaneisuus on lapsiluvun mukaankin vuonna 1995 edelleen paljon suurempaa kuin avopari ja yhteisiä lapsia -perheiden.

Kuten jo aiemmin todettiin, lapsiperheiden erilleen muuttoa tutkittaessa oli mahdollista jakaa avioparilapsiperheet kahteen ryhmään. Taulukosta 4.5 näkyy, että kaikkien avioparilapsiperheiden erilleen muuttaneisuus lapsiluvun mukaan oli samanlaista kumpanakin vuonna. Myös avioparien, joilla oli yhteisiä lapsia, erilleen muuttaneisuus lapsiluvun mukaan ei ollut vuodessa miksiäkään muuttunut.

Taulukko 4.5

Avo- ja avioparilapsiperheiden vakioitu erilleen muuttaneisuus perhetyypeittäin lapsiluvun mukaan 1995¹⁶ ja 1994 (vakioväestö 20–49-vuotiaat naiset 1994)

	1995			1994		
	Avopari ja lapsia	Avopari ja yhteisiä lapsia	Avopari ja vain ei-yhteisiä lapsia	Avopari ja lapsia	Avopari ja yhteisiä lapsia	Avopari ja vain ei-yhteisiä lapsia
0	149			117		
1	96	66	196	101	73	188
2	83	65	198	92	75	189
3	88	72	191	113	90	243
4+	122	82	298	117	87	336
Kaikki	120	66	200	110	74	192

	1995			1994		
	Aviopari ja lapsia	Aviopari ja yhteisiä lapsia	Aviopari ja vain ei-yhteisiä lapsia	Aviopari ja lapsia	Aviopari ja yhteisiä lapsia	Aviopari ja vain ei-yhteisiä lapsia
0	31			31		
1	27	25	68	27	26	70
2	26	25	87	26	26	94
3	24	24	236	24	24	50
4+	20	20	89	20	20	68
Kaikki	26	24	75	26	25	74

¹⁶) Vuonna 1995 erilleen muuttaneista avioparin ja kolmen ei-yhteisen lapsen perheistä yhdessä tapauksessa nainen oli 20–24-vuotias, kun edellisvuonna niitä ei ollut yhtään. Erilleen muutolle alttiinakaan ei tuossa perhetyypissä ollut kuin tämän yhden naisen perhe vuonna 1995. Tämän harvinainen tapauksen vuoksi vakioidusta luvusta tuli moninkertainen edelliseen vuoteen verrattuna eli 236. Jos tämä tapaus jätetään laskuissa huomiotta, niin ko. vakioiduksi luvuksi tulee 103.

Aviopari ja vain ei-yhteisiä lapsia on harvinainen lapsiperhetyyppi. Yhä harvinaisemmaksi se käy kolmi- ja vähintään nelilapsisten lapsiperheiden joukossa. Näin ollen on ymmärrettävää, että myös erilleen muuttoja on iän mukaisessa tarkastelussa vähän, jolloin yhdenkin tapauksen ilmaantuminen suurentaa suhteellisen luvun moninkertaiseksi verrattuna edelliseen vuoteen. Ilmiön tulkinnan kannalta sattuman osuus kasvaa siis liian suureksi. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että toiseen lapseen saakka vakioidut luvut ovat vertailukelpoisia, eli aviopariperheiden, joissa oli

vain ei-yhteisiä alaikäisiä lapsia, erilleen muutto suurenisi lapsiluvun lisääntyessä yhdestä kahteen. Näinhän on molempina vuosina, vaikka 1995 luvut ovat hieman pienempiä kuin 1994. Kolmannen ja neljännen lapsen kohdalla luvut eroavat toisistaan niin paljon, että niistä ei voi sanoa mitään. Tämä vie myös pohjan siltä, että Suomen aineistosta olisi käytetyillä laskutavoilla saatu selvyys siihen, lisääntykö avioparien, joilla on vain ei-yhteisiä lapsia, erilleen muutto lapsiluvun kasvaessa kolmesta neljään.

5 Yhteenveto

Perheiden muodostuminen

Avoparina asuminen on ajan myötä jatkuvasti yleistynyt. Vuoden 1994 lopussa avopareja oli 214 000, yli kahdeksan kertaa enemmän kuin vuonna 1970. Avoparien osuus oli kasvanut lähes viidennekseen pariperheistä. Tilastoista ei kuitenkaan aiemmin ole selvitetty vuosittain muodostuneiden avoparien eikä vuosittain erilleen muuttoon päätyneiden avoparien määrää.

Tämän selvityksen mukaan vuosina 1994 ja 1995 avopareja muodostui lähes neljä kertaa niin paljon kuin aviopareja. Vuonna 1994 lähes 49 000 paria aloitti avoparina, seuraavana vuonna lähes 52 000. Jos muodostuneiden avoparien määrään lisätään yhteen muuttaneiden avioparien määrä, niin kaikkiaan uusia perheitä muodostui yli 61 000 vuonna 1994 ja vuotta myöhemmin 65 000.

Perheiden hajoaminen

Kaikki pariperheet

Vuonna 1994 erilleen muutti lähes 25 000 avoparia, vuonna 1995 vajaa 26 000. Kaikkiaan erilleen muuttoon hajosi hieman yli 40 000 pariperhettä vuonna 1994, vuonna 1995 hieman alle 41 000. Kumpanakin vuonna avoparien erilleen muutot muodostivat yli 60 prosenttia avo- ja avioparien erilleen muutoista.

Avoparien erilleen muutto on paljon todennäköisempää kuin avioparien. Kahdestaan asunut avopari päätyi erilleen muuttoon selvästi useammin kuin lasten kanssa asunut avopari. Avopariperheen,

Muodostuneista avopareista selvä enemmistö asui vain kahdestaan. Kumpanakin vuonna samaan asuntoon kirjoitautuneista avopareista noin neljä viidestä muutti siihen kahdestaan.

Avoparin muodostaneet ovat yleensä melko samanikäisiä. Uuden perheen muodostaneet naimattomat naiset ja miehet suosivat iästä riippumatta selvästi useammin avoliittoja kuin avioliittoja. Sen sijaan uuden perheen muodostaneille aiemmin naimisissa olleille alle 30-vuotiaille naimisiinmeno oli vilkkaampaa kuin avioliiton aloittaminen.

Tässä selvityksessä uuden perheen muodostaneisiin ei luettu niitä 15 000 paria, jotka asuivat avoparina vuoden 1993 lopussa ja jotka vihittiin seuraavan vuoden kuluessa saman puolison kanssa. Vuonna 1995 vastaavasti vihille meni 14 000 avoparia.

johon kuului vain ei-yhteisiä lapsia, erilleen muutto oli kuitenkin vielä todennäköisempää kuin kahdestaan asuneen avoparin.

Kun erilleen muuttoja tarkasteltiin avovaimon iän mukaan osoittautui, että kahdestaan asuneen avoparin erilleen muutto oli yleisempää vain alle 45-vuotiailla. Tuota vanhemmilla avopari ja lapsia -perheen erilleen muutto oli yleisempää.

Avopari ja vain ei-yhteisiä lapsia -perheiden erilleen muutto oli paljon yleisempää kuin avopari ja yhteisiä lapsia -perheiden. Avovaimojen näkökulmasta tarkasteltuna tämä piti paikkansa 20-49-vuotiaiden avo-

pari ja vain ei-yhteisiä lapsia -perheissä, mutta tuon iän jälkeen avopari ja yhteisiä lapsia -perheiden erilleen muutto oli yleisempää.

Aiemmin naimisissa olleiden avovaimojen erilleen muutto oli paljon yleisempää kuin naimattomien avovaimojen iästä riippumatta. Naimattomien ja aiemmin naimisissa olleiden avovaimojen erilleen muutto kuitenkin väheni iän mukaan samalla tavalla.

Naimisissa olleilla avovaimoilla, jotka elivät kahdestaan puolisonsa kanssa, erilleen muutto oli 40-44-vuotiaaksi saakka yleisempää kuin avovaimoilla, joiden avoperheeseen kuului myös lapsia. Naimattomilla avovaimoilla, jotka asuivat kahdestaan puolisonsa kanssa, erilleen muutto oli yhtä ikäryhmää lukuun ottamatta yleisempää kuin avovaimoilla, joiden avoperheeseen kuului lapsia.

Alaikäisten lasten perheet

Vuonna 1994 hajosi vanhempien erilleen muuton vuoksi vähän yli 17 000 perhettä, joissa oli alle 18-vuotiaita lapsia ja vuonna 1995 vähän alle 17 000 perhettä. Näistä lapsiperheistä avopariperheitä oli vähän yli 7 000 vuonna 1994 ja vähän alle 7 000 vuonna 1995. Vaikka avoparien erilleen muuttoja oli aviopareja vähemmän, niin silti avopari ja alle 18-vuotiaita lapsia -perheiden erilleen muutto oli suhteellisesti paljon yleisempää.

Jos avoparilapsiperheessä oli vain ei-yhteisiä lapsia, niin perhe hajosi vanhempien erilleen muuttoon selvästi useammin kuin jos avopariperheessä oli myös yhteisiä lapsia.

Lapsiluku vaikutti avopariperheen koossa pysymiseen. Vakaimpia olivat kaksilapsiset avopariperheet. Lapsiluvun tuosta kasvaessa erilleen muutto lisääntyi.

Vanhempien erilleen muuton kokeneet lapset

Vuonna 1994 vanhempien erilleen muuton koki 30 000 alle 18-vuotiaasta lasta. Näistä lapsista 11 000 eli perheissä, joissa vanhemmat olivat avoliitossa. Avoparien lapset kokivat vanhempien erilleen muuttoja suhteellisesti paljon useammin kuin avioparien lapset. Vanhempien erilleen muuton kokeneista kaikista alaikäisistä avoparien lapsista 40 prosenttia oli lapsina avopari ja vain ei-yhteisiä lapsia -perheissä

Avopariperheiden lasten mahdollisuus kokea vanhempien erilleen muutto kasvoi lähes jatkuvasti aina 12-vuotiaisiin lapsiin asti ja pysyi tuon iän jälkeenkin korkealla tasolla. Tämä johtui siitä, että avopari ja vain ei-yhteisiä lapsia -perheiden lasten kokema vanhempien erilleen muuttaneisuus oli paljon yleisempää kuin avopari ja yhteisiä lapsia -perheiden lasten. Vähintään kolminkertaista se oli alle viisi vuotiailla lapsilla.

LIITE 1

Yleistä aineistojen muodostamisesta

Aluksi muodostettiin kaksi aineistoa, joista toinen kuvaa pariperheiden muodostumista ja toinen hajoamista vuoden 1994 aikana. Kummankin aineiston lähtökohtina ovat tiedostot, joista tehdään perhetilasto. Aineistojen luonnissa apuna on käytetty myös väestön rakenne-, muutto- ja kuolleiden aineistoja. Jo tutkimusta aloitettaessa kävi ilmi, että tutkimuksen kuluessa on mahdollista ottaa selvitykseen mukaan vertailuvuodeksi 1995. Seuraavassa selostetaan kuitenkin aineiston muodostamista ikään kuin käytössä olisi vain vuosi 1994, koska tuon vuoden aineistosta lähdettiin liikkeelle. Vuoden 1995 aineistot on kuitenkin muodostettu samalla periaatteella.

Perhetilastossa väestö luokitellaan vakituisen asuinpaikan mukaan asuntokuntiin, joista tietokoneohjelma päättelee perheet poisluettuna laitoksessa olevat ja asunnottomat. Perhetilastossa avoparien päätelyyn liittyy luonnollisesti epävarmuustekijöitä, koska tilastontekijä ei pääse mistään

tarkistamaan ovatko muodostuneet parit todella avopareja. Perhetilaston luotettavuuden kuvaus on Tilastokeskuksen Perheet 1995¹⁷ -julkaisussa. Siinä todetaan muun muassa, että "... perhetilastoihin pääteltävien avoparien määrän olevan hieman otoksilla mitattua todellisuutta pienemmän", mutta tästä huolimatta "Avoparien päätely antaa kuitenkin riittävän hyvän kuvan yhteiskunnan perherakenteesta." (s. 17).

Ohjelma päättelee avopariksi samassa asunnossa vakituisesti asuvan vähintään 18 vuotta täyttäneen miehen ja naisen, jos he eivät ole sisaruksia ja jos heidän ikäeronsa on alle 16 vuotta. Avopariksi luokitellaan 18 vuotta nuoremmatkin, jos parilla on yhteisiä lapsia.

Avoparien määrä vähenee voimakkaasti iän mukaan, minkä takia avopareja on vanhoissa ikäryhmissä vähän. Vähäinen pariin määrä vanhoissa ikäryhmissä kasvattaa lukujen satunnaisuutta. Tämän vuoksi taulukoissa ja kuvissa vanhin ikäryhmä on 60-64-vuotiaat.

Tutkimusaineistojen muodostaminen

Perheiden muodostuminen

Alunperin tavoitteena oli selvittää, kuinka monta avoparia vuoden aikana muodostuu. Sitten mukaan otettiin myös avioparit, mistä aiheutuu pieniä pulmia, koska yhteen muuttaneiden aviopariin määrä on suurempi kuin solmittujen avioliittojen määrä. Syynä on se, että perhetilastossa pari muodostuu vasta kirjoitaututtu-

aan samaan asuntoon. Tämän määritelmän seurauksia pohditaan myöhemmin.

Lähtökohdaksi otettiin aluksi perhetilasto 31.12.1994, josta helposti nähtiin tuona ajankohtana yhdessä asuvat pariperheet. Sen jälkeen katsottiin pariin henkilö- tai perhe-tunnuksia vertailemalla, kuinka moni mainituista pareista ei asunut avio- tai avoparina 31.12.1993 perhetilaston mukaan. Tämän vertailun tuloksena saatiin vuoden

17) SVT, sarja Väestö 1996:13. Tilastokeskus.

aikana muodostuneiden avio- ja avoparien määrä.

Lisäksi selvitettiin avopareista aviopareiksi muuttuneiden pariin määrä vuoden 1994 aikana. Tämä tutkittiin katsomalla, kuinka moni 31.12.1994 aviopareina olleista oli ollut avoparina saman kumppanin kanssa vuotta aiemmin eli 31.12.1993 perhetilastossa.

Perhetilasto ja perhe otettiin lähtökohdaksi, koska muodostuneiden ja hajonneiden avopariin vuotuiset määrät on tarkoitus raportoida perhetilastossa. Tulosten tuottamisen pitää olla myös suhteellisen helppoa. Sitä se onkin perhetilastoa käytettäessä. Olemassa olevasta perhetilastosta nähdään suoraan vuoden lopun pariperheiden määrä. Ja vain vertaamalla edellisvuoden tietoihin oli mahdollista löytää parit, jotka eivät tuolloin asuneet yhdessä. Perhetilastossa sovelletusta parin yhdessä asumisen periaatteesta seuraa kuitenkin se, että saadut avo- ja aviopariin määrät eivät vastaa täysin todellisuutta.

On myös muistettava, että kahden rekisterijankohdan tilanteiden avulla ei tavoiteta kaikkia vuoden aikana aloittaneita avopareja. Avoliitot, jotka alkoivat 31.12.1993 jälkeen ja päättyivät ennen 31.12.1994, jäävät tilastoimatta. Kuinka monta liittoa jää tuosta syystä tilastoimatta? Oletan, ettei kovin monta, koska haastattelututkimuksista tiedetään, että suomalaisilla ei ole elämänsä aikana kovin montaa liittoa. Esimerkiksi Tilastokeskuksen vuonna 1989¹⁸ tekemän haastattelututkimuksen mukaan 1938–1967 syntyneillä naisilla oli vuoteen 1989 mennessä keskimäärin 1,1 liittoa lähes syntymävuodesta riippumatta. Tosin juuri avoliittojen yleistymisen ja avioliittoja selvästi suuremman päättymisriskin myötä on odotettavissa, että liittojen määrä henkeä kohti kasvaa.

Lisäksi kalenterivuoden aikana muodostuneiden pariin määrään vaikuttaa seuraavanlainen ongelmallinen tilanne. Perhetilastossa pari muodostuu, kun henkilöt muuttavat yhteen asumaan. Jos toinen on muuttanut yhteisestä asunnosta esimerkiksi työn takia tilapäisesti toiselle paikkakunnalle tai ulkomaille ja tehnyt muuttoilmoituksen ennen 31.12.1993, niin tuon vuoden perhetilastossa paria ei enää luokitella avio- tai avopariksi. Jos yhteisestä kodista muuttanut kumppani palaa puolisonsa luo ja tekee muuttoilmoituksen ennen 31.12.1994, niin tässä tutkimuksessa käytetyn parinmuodostuspäätelyn mukaisesti pari luokitellaan vuonna 1994 muodostuneeksi pariksi. Nämä satunnaisesti paikkakunnalta poissaolevat ja tilapäisesti ulkomaille muuttaneet tulevat luokitelluksi niin sanottuun laitosväestöön sen alaryhmiksi. Laitosväestöön kuuluu siis muitakin kuin laitoksissa kirjoilla olevia.

Edellisessä kappaleessa kuvattuihin pulmatilanteisiin liittyy myös laitoksissa kirjoilla olevat, joita ei siis luokitella perheisiin. Hyväksytäänkö vuoden aikana perheen muodostajaksi laitoksessa asuva? Asiallisesti ei ole syytä olla hyväksymättä. Saattaa kuitenkin olla, että laitokseen siirtyminen on ollut väliaikaista, minkä vuoksi "vanha" pariperhe tulee vuoden aikana muodostuneeksi perheeksi, jolloin se aiheetta lisää muodostuneiden perheiden määrää.

Vuonna 1994 muodostuneiden pariin miehistä 1 650 kuului niin sanottuun laitosryhmään vuoden 1993 lopussa, naisista 950. Edellä mainituista tapauksista sellaisia, joissa molemmat parin muodostajat olivat laitosväestössä vuoden 1993 lopussa oli 394. Kaikkiaan pareja muodostui vuoden aikana runsas 61 000, joten kovin suurta osuutta parinmuodostajista edellä mainittuun ryhmään kuulijat eivät edusta.

18) Nikander, Timo (1992): Naisen elämänsä ja perheellistyminen. Tilastokeskus, sarjassa Väestö 1992:1.

Perhetilastossa vaadittavan yhdessä asumissäännön perusteella myös avioparit, jotka on vihitty esimerkiksi ennen 1993 ja jotka eivät ole muuttaneet yhteen, jäävät luokittelematta pareiksi. Tällaisia pareja sisältyy varmasti vuoden 1994 aikana muodostuneisiin pareihin.

Avoparien osalta edellä mainitun pulman suuruus jää selvittämättä vertailukohdan puuttuessa, mutta avioparien osalta tiedämme jotakin. Väestömuutostilaston mukaan vuonna 1994 solmittiin 24 900 avioliittoa. Tässä tutkimuksessa käytetty päättely tuottaa 28 000 yhteen muutannutta avioparia.

Perheiden hajoaminen

Alunperin tutkimuksen tämän osan tavoitteena oli selvittää vain, kuinka monta avioliittoa päättyi erilleen muuttoon vuoden 1994 aikana. Tämän vuoksi seuraavassa on selvitetty aineiston muodostaminen nimenomaan tuo vuosi lähtökohtana. Vertailun vuoksi avioliitot otettiin myös mukaan tarkasteluun. Kuten edellä jo mainittiin, vuosi 1995 tuli selvitykseen mukaan myöhemmin.

Tutkimusaineisto luotiin vertaamalla kuinka moni 31.12.1993 perhetilaston pareista ei enää asunut parina 31.12.1994 perhetilaston mukaan. Aineistosta karsittiin pois ne parisuhteet, jotka päättyivät toisen puolison kuoleman vuoksi, koska kiinnostuksen kohteena olivat vain eroon päättyneet parisuhteet tai oikeammin erilleen muuttoon päättyneet parisuhteet. Näin ollen avioparin tapauksessa saattaa olla, että pari on muuttanut erilleen ennen vuodenvaihdetta, mutta ero ei ole vielä lainvoimainen. Tämän lisäksi eroksi tai erilleen muutoksi ei hyväksytty toisen puolison laitokseen siirtymistä.

Edellä mainituista rajauksista huolimatta tutkimusaineistossa on erilleen muuttoa vuonna 1994 enemmän kuin virallisessa tilastossa avioeroja vuonna 1994. Avioparien erilleen muuttoa on muodostetussa aineistossa 1 600 enemmän kuin virallisessa tilastossa on avioeroja vuonna 1994.

Tässäkin aineistossa ovat mukana vain ne avioliitot, jotka olivat 31.12.1993 perhetilastossa. Toisin sanoen 31.12.1993 jälkeen alkaneet mutta ennen 31.12.1994 päättyneet avioliitot eivät ole mukana aineistossa. Tämä tarkoittaa, että tuloksena on jonkin verran liian pieni avoerojen määrä.

LIITE 2

Liitetaulukot

1. Uuden pariperheen muodostaneet miehet ja naiset ikäryhmittäin 1994 tuhatta perheetöntä kohden

	Aviopari		Avopari		Aviopari		Avopari		Yhteensä	
	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset
15-19	120	499	1 887	5 944	0,7	3,3	11,5	39,3	12,2	42,6
20-24	1 577	2 358	13 909	15 811	13,1	26,4	116,0	176,7	129,1	203,1
25-29	3 278	3 422	13 090	10 842	36,2	53,6	144,4	170,0	180,6	223,6
30-34	2 486	2 136	7 542	5 634	37,8	44,9	114,6	118,5	152,3	163,4
35-39	1 560	1 341	4 328	3 435	27,0	29,7	75,0	76,2	102,0	105,9
40-44	1 088	1 004	2 981	2 590	19,3	20,6	52,8	53,0	72,0	73,6
45-49	967	767	2 209	1 990	18,9	15,2	43,2	39,3	62,2	54,5
50-54	559	420	1 048	952	16,4	10,5	30,8	23,8	47,2	34,3
55-59	394	326	690	599	12,7	7,7	22,3	14,1	35,0	21,8
60-64	307	217	385	314	11,2	4,3	14,0	6,2	25,2	10,6
65-69	230	144	228	189	9,5	2,3	9,4	3,0	18,8	5,3
70-74	127	89	158	131	7,2	1,3	9,0	1,8	16,2	3,1
75-79	62	61	88	113	4,3	0,9	6,1	1,6	10,4	2,5

2. Naimattomien ja naimisissa olleiden pariperheen muodostus ikäryhmittäin 1994 tuhatta perheetöntä kohden 1993

	Miehet		Naiset		Miehet		Naiset	
	naimaton	ollut naimisissa	naimaton	ollut naimisissa	naimaton	ollut naimisissa	naimaton	ollut naimisissa
20-24	14 917	335	17 092	688	453,0	21,2	479,7	74,3
25-29	14 191	1 759	11 346	2 365	307,5	141,8	280,3	289,9
30-34	6 796	2 804	4 418	2 903	188,7	204,2	155,0	245,6
35-39	2 736	2 867	1 715	2 766	99,5	150,7	79,4	155,0
40-44	1 114	2 742	765	2 604	47,8	111,0	42,4	101,5
45-49	541	2 462	315	2 305	29,3	93,3	20,9	75,0
50-54	205	1 282	112	1 163	16,1	71,4	10,3	44,9
55-59	120	881	80	766	9,5	56,4	7,3	26,5
60-64	71	540	36	444	6,1	40,1	3,0	12,3

3. Naimattomien ja naimisissa olleiden miesten ja naisten muodostamien perheiden tyyppi ikäryhmittäin 1994 tuhatta perheetöntä kohden 1993

	Mies				Nainen			
	Naimaton		Ollut naimisissa		Naimaton		Ollut naimisissa	
	avopari	aviopari	avopari	aviopari	avopari	aviopari	avopari	aviopari
20-14	13 739	1 178	100	235	15 445	1 647	101	587
25-29	12 213	1 978	759	1 000	9 585	1 761	856	1 509
30-34	5 748	1 048	1 714	1 090	3 726	692	1 721	1 182
35-39	2 313	423	1 960	907	1 442	273	2 015	751
40-44	955	159	1 992	750	657	108	2 010	594
45-49	462	79	1 715	747	272	43	1 836	469
50-54	186	19	842	440	101	11	1 010	153
55-59	107	13	569	312	70	10	584	182
60-64	65	6	304	236	31	5	303	141

	Mies				Nainen			
	Naimaton		Naimisissa ollut		Naimaton		Naimisissa ollut	
	avopari	aviopari	avopari	aviopari	avopari	aviopari	avopari	aviopari
20-24	417,3	35,8	6,3	14,9	433,5	46,2	10,9	63,4
25-29	264,7	42,9	61,2	80,6	236,8	43,5	104,9	184,9
30-34	159,6	29,1	124,8	79,4	130,7	24,3	145,6	100,0
35-39	84,1	15,4	103,0	47,7	66,7	12,6	112,9	42,1
40-44	41,0	6,8	80,7	30,4	36,4	6,0	78,3	23,1
45-49	25,1	4,3	65,0	28,3	18,1	2,9	59,7	15,3
50-54	14,6	1,5	46,9	24,5	9,3	1,0	39,0	5,9
55-59	8,4	1,0	36,4	20,0	6,4	0,9	20,2	6,3
60-64	5,6	0,5	22,6	17,5	2,6	0,4	8,4	3,9

4. Naimattomien ja aiemmin naimisissa olleiden avomiesten ja -vaimojen avioliittojen määrä ja avioituneisuus ikäryhmittäin 1994 tuhatta avoparina 1993 asunutta avomiestä ja -vaimoa kohden

	Avioliitot				Avioituneisuus			
	Miehet		Naiset		Miehet		Naiset	
	naimaton	ollut naimisissa	naimaton	ollut naimisissa	naimaton	ollut naimisissa	naimaton	ollut naimisissa
20-24	1 662	7	3 240	34	58.7	61.9	78.0	91.2
25-29	5 717	152	5 904	252	122.2	104.3	133.2	92.7
30-34	3 601	413	2 461	527	107.7	91.5	93.0	91.2
35-39	1 145	533	693	534	56.9	74.0	45.8	63.6
40-44	376	497	206	394	31.2	51.7	25.2	38.6
45-49	120	402	74	329	19.5	39.3	19.6	32.2
50-54	52	215	23	185	22.4	34.3	15.6	29.9
55-59	24	155	11	104	16.0	33.9	11.8	22.8
60-64	11	64	8	54	10.2	22.2	13.5	18.2

5. Miesten ja naisten erilleen muutot ja erilleen muuttaneisuus perhetyyteittäin 1994

	erilleen muutot 1994					
	Miehet Aviopari, ei lapsia	Aviopari ja lapsia	Avopari, ei lapsia	Avopari ja lapsia	Avopari ja yhteisiä lapsia	Avopari ja vain ei- yhteisiä lapsia
20-24	170	257	4 623	809	476	333
25-29	512	1 092	5 164	1 576	968	608
30-34	526	2 040	2 740	1 618	937	681
35-39	329	2 556	1 380	1 484	803	681
40-44	324	2 493	876	1 105	550	555
45-49	433	1 906	728	733	394	339
50-54	388	658	434	229	120	109
55-59	351	307	280	131	73	58
60-64	264	137	176	45	27	18

	Miesten erilleen muuttaneisuus, tuhatta avio- tai avoliitossa ollutta miestä kohden					
	Aviopari, ei lapsia	Aviopari ja lapsia	Avopari, ei lapsia	Avopari ja lapsia	Avopari ja yhteisiä lapsia	Avopari ja vain ei- yhteisiä lapsia
20-24	45,0	56,3	194,3	173,8	125,2	390,4
25-29	35,0	31,9	150,8	110,5	81,0	262,9
30-34	41,4	26,0	135,8	89,1	64,1	192,4
35-39	36,6	24,1	119,3	91,9	67,3	161,3
40-44	28,9	20,2	91,3	87,3	65,2	131,5
45-49	17,2	16,6	82,4	89,8	81,5	102,0
50-54	9,9	10,6	71,8	77,1	77,9	76,2
55-59	6,4	8,5	56,1	92,5	106,1	79,7
60-64	4,2	6,2	48,9	77,3	106,7	54,7

	erilleen muutot 1994					
	Naiset Aviopari, ei lapsia	Aviopari ja lapsia	Avopari, ei lapsia	Avopari ja lapsia	Avopari ja yhteisiä lapsia	Avopari ja vain ei- yhteisiä lapsia
20-24	312	536	5 955	1 050	787	263
25-29	618	1 589	4 290	1 632	1 042	590
30-34	400	2 416	1 782	1 655	869	786
35-39	294	2 530	901	1 473	688	785
40-44	328	2 359	758	1 020	463	557
45-49	474	1 368	711	557	268	289
50-54	404	435	452	172	79	93
55-59	299	158	294	60	25	35
60-64	215	62	159	21	11	10

	Naisten erilleen muuttaneisuus 1994, tuhatta avio- tai avoliitossa ollutta naista kohden					
	Aviopari, ei lapsia	Aviopari ja lapsia	Avopari, ei lapsia	Avopari ja lapsia	Avopari ja yhteisiä lapsia	Avopari ja vain ei- yhteisiä lapsia
20-24	42,6	49,5	175,6	129,1	107,7	318,8
25-29	36,7	30,3	140,0	97,4	72,2	253,8
30-34	37,0	25,2	123,2	91,1	60,5	206,7
35-39	35,8	21,9	106,8	95,0	64,5	162,2
40-44	23,6	19,4	94,2	92,9	71,5	123,6
45-49	14,3	13,3	84,0	92,2	88,3	96,1
50-54	8,5	8,8	73,6	94,7	96,5	93,2
55-59	5,0	5,9	59,4	77,8	86,2	72,8
60-64	3,5	4,1	47,0	62,3	106,8	42,7

6. Avoparien erilleen muuttaneisuus siviilisäätyryhmittäin sukupuolen, perhetyypin ja iän mukaan 1994

	<i>Naimaton mies</i>					tuhatta perhetyypin miestä kohden				
	Avopari ja lapsia	Avopari ja yhteisiä lapsia	Avopari ja vain ei-yhteisiä lapsia	Avopari, ei lapsia	Yhteensä	Avopari ja lapsia	Avopari ja yhteisiä lapsia	Avopari ei-yhteisiä lapsia	Avopari, ei lapsia	Yhteensä
20-24	790	464	326	4 584	5 374	171,7	123,1	391,4	193,5	190,0
25-29	1 426	897	529	4 861	6 287	105,1	77,8	258,7	146,4	134,4
30-34	1 226	762	464	2 227	3 453	78,3	57,8	187,2	125,2	103,2
35-39	775	479	296	885	1 660	67,5	51,0	141,6	102,5	82,6
40-44	356	205	151	376	732	55,0	40,2	109,3	67,5	60,7
45-49	118	70	48	184	302	44,6	35,4	71,6	52,6	49,2
50-54	40	22	18	77	117	61,7	51,3	82,2	45,9	50,3
55-59	9	3	6	55	64	35,0	23,1	47,2	44,2	42,6
60-64	7	2	5	29	36	50,7	45,5	53,2	30,7	33,2

	<i>Naimaton nainen</i>					tuhatta perhetyypin naista kohden				
	Avopari ja lapsia	Avopari ja yhteisiä lapsia	Avopari ja vain ei-yhteisiä lapsia	Avopari, ei lapsia	Yhteensä	Avopari ja lapsia	Avopari ja yhteisiä lapsia	Avopari ja vain ei-yhteisiä lapsia	Avopari, ei lapsia	Yhteensä
20-24	971	760	211	5 876	6 847	123,8	105,9	315,9	174,4	164,9
25-29	1 225	890	335	4 017	5 242	83,1	66,4	253,0	135,7	118,3
30-34	875	604	271	1 459	2 334	64,6	50,0	186,6	112,8	88,2
35-39	503	321	182	544	1 047	57,4	42,7	145,3	85,6	69,2
40-44	183	121	62	252	435	45,8	36,7	88,7	60,1	53,1
45-49	55	36	19	124	179	45,0	38,1	68,6	48,4	47,3
50-54	8	4	4	48	56	33,1	22,9	59,7	38,9	37,9
55-59	6	1	5	36	42	83,3	31,3	125,0	41,8	45,0
60-64	0	0	0	15	15	0,0	0,0	0,0	26,5	25,3

	<i>Naimisissa ollut mies</i>					tuhatta perhetyypin miestä kohden				
	Avopari ja lapsia	Avopari ja yhteisiä lapsia	Avopari ja vain ei-yhteisiä lapsia	Avopari, ei lapsia	Yhteensä	Avopari ja lapsia	Avopari ja yhteisiä lapsia	Avopari ja vain ei-yhteisiä lapsia	Avopari, ei lapsia	Yhteensä
20-24	15	12	3	19	34	333,3	363,6	250,0	279,4	300,9
25-29	120	69	51	211	331	198,0	169,1	257,6	247,7	227,0
30-34	352	173	179	416	768	148,4	122,4	186,7	194,3	170,2
35-39	665	316	349	427	1 092	148,3	126,9	174,9	157,3	151,7
40-44	707	338	369	455	1 162	122,4	109,3	137,4	118,9	121,0
45-49	591	320	271	514	1 105	115,2	123,4	106,9	100,9	108,1
50-54	177	94	83	332	509	82,2	93,7	72,2	80,5	81,1
55-59	113	67	46	208	321	106,1	132,4	82,3	59,2	70,1
60-64	36	24	12	139	175	89,6	126,3	56,6	56,1	60,8

	<i>Naimisissa ollut nainen</i>					tuhatta perhetyypin naista kohden				
	Avopari ja lapsia	Avopari ja yhteisiä lapsia	Avopari ja vain ei-yhteisiä lapsia	Avopari, ei lapsia	Yhteensä	Avopari ja lapsia	Avopari ja yhteisiä lapsia	Avopari ja vain ei-yhteisiä lapsia	Avopari, ei lapsia	Yhteensä
20-24	52	26	26	44	96	227,1	206,3	252,4	305,6	257,4
25-29	341	151	190	189	530	183,3	149,2	224,1	220,3	195,0
30-34	686	261	425	253	939	155,1	115,1	197,1	187,0	162,6
35-39	895	363	532	306	1 201	138,2	117,7	157,0	158,9	143,0
40-44	793	336	457	458	1 251	120,9	116,2	124,6	125,7	122,6
45-49	470	224	246	540	1 010	103,3	117,9	92,8	95,4	98,9
50-54	158	74	84	380	538	107,4	128,9	93,6	80,7	87,0
55-59	52	24	28	241	293	78,5	101,7	65,7	61,8	64,2
60-64	20	11	9	135	155	69,0	139,2	42,7	50,3	52,1

7. Avio- ja avoparien, joilla on alle 18-vuotiaita lapsia, erilleen muutto naisen iän mukaan 1994 tuhatta kohden

Naiset	Aviopari ja lapsia	Aviopari ja yhteisiä lapsia	Aviopari ja vain ei-yhteisiä lapsia	Avopari ja lapsia	Avopari ja yhteisiä lapsia	Avopari ja vain ei-yhteisiä lapsia
20–24	49,5	48,8	95,2	129,1	107,7	318,8
25–29	30,3	29,5	97,2	97,4	72,2	254,0
30–34	25,2	24,5	79,6	91,1	60,4	208,1
35–39	21,7	20,9	73,8	94,9	64,3	167,8
40–44	19,2	18,7	53,8	93,7	70,4	138,2
45–49	14,0	13,4	56,2	89,8	77,3	111,2
50–54	10,6	10,1	56,9	87,1	68,4	120,0
55–59	9,7	9,2	58,8	82,4	54,1	271,2
60–64	8,2	8,4	0,0	0,0	0,0	0,0

8. Vanhempien erilleen muuton kokeneet lapset perhetyypeittäin lasten iän mukaan 1994 tuhatta lasta kohden

Ikä	Aviopari ja lapsia	Aviopari ja yhteisiä lapsia	Aviopari ja vain ei-yhteisiä lapsia	Avopari ja lapsia	Avopari ja yhteisiä lapsia	Avopari ja vain ei-yhteisiä lapsia	Yhteensä
0	16,3	16,3	100,0	71,7	60,6	436,3	29,7
1	21,3	21,1	153,8	81,0	69,6	417,5	33,3
2	23,1	22,9	144,3	84,5	71,4	305,7	33,7
3	24,4	24,2	90,2	92,5	72,3	318,1	34,6
4	24,1	23,7	96,5	91,8	68,1	274,8	32,8
5	22,9	22,5	102,6	92,9	70,2	214,4	31,1
6	23,0	22,6	72,9	108,2	78,3	233,5	32,0
7	23,6	23,0	89,2	102,3	69,2	217,7	31,6
8	22,7	22,1	85,5	106,2	68,9	205,4	30,5
9	20,9	20,3	80,1	113,4	78,8	192,8	29,3
10	20,8	20,2	73,8	113,4	77,1	184,8	28,7
11	20,0	19,4	69,1	105,0	75,5	155,7	27,0
12	20,5	19,8	68,9	125,4	94,4	171,8	28,9
13	20,7	19,8	75,9	108,5	81,5	147,1	27,6
14	20,4	19,6	65,6	117,9	91,5	149,2	27,7
15	20,5	19,6	66,4	122,6	92,9	160,9	28,0
16	19,1	18,4	59,7	107,2	90,8	124,8	25,5
17	18,0	17,3	54,3	106,2	82,1	130,3	23,9

Myynti:
Tilastokeskus
Myyntipalvelu
PL 3B
00022 TILASTOKESKUS
puh. (09) 1734 2011
faksi (09) 1734 2474
sähköposti: tilastomyynti@stat.fi

Försäljning:
Statistikcentralen
Försäljningstjänsten
PB 3B
00022 STATISTIKCENTRALEN
tfn (09) 1734 2011
fax (09) 1734 2474
e-post: tilastomyynti@stat.fi

Orders:
Statistics Finland
Sales services
P.O.Box 3B
FIN-00022 STATISTICS FINLAND
Tel. +358 9 1734 2011
Fax +358 9 1734 2474
E-mail: tilastomyynti@stat.fi

ISSN 0784-8447
= Väestö
ISBN 951-727-283-9

9 789517 272834